ภาพปก: อักษรพระนาม ออป

อ. (อัมพร) สีแดงเป็นสีประจำวันอาทิตย์ซึ่งเป็นวันประสูติ

อ. (อมฺพโร) สีเหลืองเป็นสีของกาสาวพัสตร์หมายถึงพระสมณคุณ และยังเป็นสีของพระอาสนะประจำตำแหน่งสมเด็จพระสังฆราชด้วย

ป. (ประสัตถพงศ์) สีเทาฟ้าเป็นสีประจำจังหวัดราชบุรี ซึ่งเป็นพระชาติภูมิ

อักษร ออป ผูกกันในรูปโล่ตามรูปแบบเดียวกับอักษรพระนามของสมเด็จพระสังฆราชเจ้า กรมหลวงชินวราลงกรณ (วาสนมหาเถร) พระอุปัชฌายะ

กางกั้นด้วยพระเศวตฉัตร ๓ ชั้น แต่ละชั้นมีระบายสองชั้นขลิบทองแผ่ลวด ห้อยอุบะจำปาทองเป็นเครื่องประกอบพระอิสริยยศสมเด็จพระสังฆราช

สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (อมฺพรมหาเถร)
สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก
สมเด็จพระสังฆราชแห่งแผ่นดินไทย

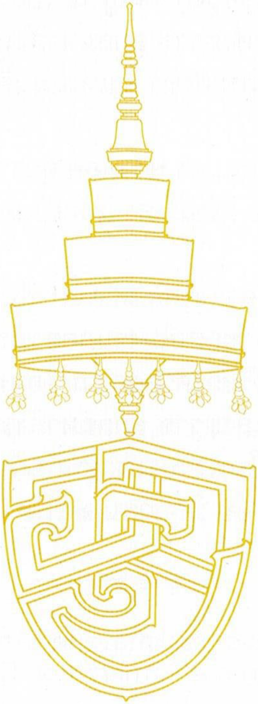
ศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร.บวรศักดิ์ อุวรรณโณ เรียบเรียง
อาจารย์ศิรธัช ศิริชุมแสง แปลเป็นภาษาอังกฤษ

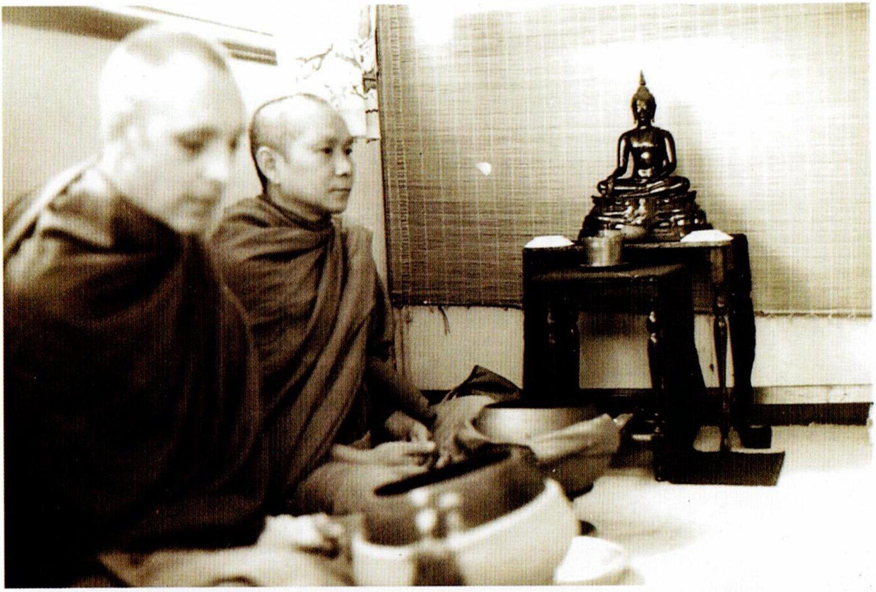
คณะวัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม
จัดพิมพ์โดยเสด็จพระราชกุศลในงานฉลองพระชนมายุ ๙๓ พรรษา
สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (อมฺพรมหาเถร)
สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก
ในพระบรมราชูปถัมภ์
๒๖ มิถุนายน ๒๕๖๓

Somdet Phra Ariyavongsakatayana (Ambara Mahāthera)
the Supreme Patriarch of Thailand

Composed by Emeritus Professor Dr. Borwornsak Uwanno
Translated by Lecturer Siratach Sirichumsang

Rajabopit Sathitmahasimaram Temple
published for the Royal Merit Making in the Occasion of
93rd birthday celebration of
Somdet Pra Ariyavongsakatayana (Ambara Mahāthera),
the Supreme Patriarch of Thailand
under the royal patronage
26th June, B.E.2563.

อพฺยาปชฺฌํ สุขํ โลเก
ความไม่เบียดเบียนกัน เป็นสุขในโลก

วิ. มหา. ๔/๖. ขุ. อุ. ๒๕/๘๖.

หมายรับสั่งที่....๒๙๓๒.......... **สำนักพระราชวัง**

๑๙ มิถุนายน ๒๕๖๓

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดพระราชทานพระบรมราชูปถัมภ์ ในการบำเพ็ญพระกุศลฉลองพระชันษา ๙๓ ปี สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ณ พระอุโบสถวัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร

<u>วันศุกร์ ที่ ๒๖ มิถุนายน ๒๕๖๓</u> เวลา ๐๙.๓๐ น.

หน้าที่	กองพระราชพิธี
	นำหมายกราบทูล สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ทราบฝ่าพระบาท.

พลอากาศเอก

(สถิตย์พงษ์ สุขวิมล)
เลขาธิการพระราชวัง

หมายรับสั่งที่....๒๙๔๗......... **สำนักพระราชวัง**

๑๙ มิถุนายน ๒๕๖๓

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าสุทิดา พัชรสุธาพิมลลักษณ พระบรมราชินี ทรงพระกรุณาโปรดพระราชทานผ้าไตร จำนวน ๑ ไตร น้ำสรง พร้อมพุ่มดอกบัว จำนวน ๑ พาน ถวายแด่สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ในการบำเพ็ญพระกุศลฉลองพระชันษา ๙๓ ปี ณ พระอุโบสถวัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร

วันศุกร์ ที่ ๒๖ มิถุนายน ๒๕๖๓ เวลา ๑๐.๐๐ น.

หน้าที่	กองพระราชพิธี
	นำหมายกราบทูล สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ทราบฝ่าพระบาท.

พลอากาศเอก

(สถิตย์พงษ์ สุขวิมล)
เลขาธิการพระราชวัง

ประกาศ สำนักงานเลขานุการสมเด็จพระสังฆราช
ที่ ๔ / ๒๕๖๓
เรื่อง การจัดกิจกรรมเนื่องในวันคล้ายวันประสูติ
เจ้าพระคุณ สมเด็จพระสังฆราช พุทธศักราช ๒๕๖๓

เนื่องในมงคลสมัยคล้ายวันประสูติ เจ้าพระคุณ สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก จะเวียนมาบรรจบในวันศุกร์ ที่ ๒๖ มิถุนายน ๒๕๖๓ มีหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชน แสดงเจตจำนงจะเฝ้าถวายสักการะ และจัดกิจกรรมต่าง ๆ สนองพระเดชพระคุณเหมือนเช่นทุกปี อย่างไรก็ตาม ด้วยเหตุแห่งสถานการณ์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด -19) แพร่ระบาด ทางราชการได้ขยายระยะเวลาบังคับใช้ประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินทุกเขตท้องที่ทั่วราชอาณาจักรต่อไปจนถึงวันอังคาร ที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๖๓ พร้อมทั้งเน้นย้ำให้คงมาตรการรักษาระยะห่างทางสังคมต่อไป สำนักงานเลขานุการสมเด็จพระสังฆราช จึงประกาศแนวทางการจัดกิจกรรมเนื่องในวันคล้ายวันประสูติ เจ้าพระคุณ สมเด็จพระสังฆราช ดังต่อไปนี้

๑. งดการเสด็จออกประทานพระวโรกาสให้เฝ้าถวายสักการะ

๒. เปิดพระวิหาร วัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม ในวันศุกร์ที่ ๒๖ มิถุนายน ๒๕๖๓ ให้สาธุชนเข้าถวายเครื่องสักการะที่หน้าพระรูป และลงนามถวายสักการะได้ ตั้งแต่เวลา ๐๘.๐๐ น. ถึง ๑๖.๐๐ น.

๓. คณะสงฆ์ที่ประสงค์จะจัดกิจกรรมถวายพระกุศล สามารถดำเนินกิจกรรมโรงทานตามที่ปฏิบัติมา หรือมอบเครื่องอุปโภคบริโภคบรรเทาทุกข์แก่ผู้ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์โรคระบาด เพื่อสนองพระดำริได้ตามกำลังความสามารถของแต่ละวัด และ/หรือประชุมกันเจริญพระพุทธมนต์ เจริญจิตภาวนาถวายพระกุศลภายหลังจากการทำวัตรเย็นตามปรกติของแต่ละวัด ในวันศุกร์ ที่ ๒๖ มิถุนายน ๒๕๖๓

๔. หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชน ที่ประสงค์จะเฝ้าถวายสักการะหรือจัดกิจกรรมใด ๆ สามารถเปลี่ยนแนวทางไปเป็นการเข้าประสานความร่วมมือกับวัดในชุมชน เพื่อร่วมกันสนองพระดำริในการบรรเทาทุกข์ของผู้ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์โรคระบาด แทนการเข้าเฝ้าและการจัดกิจกรรมอื่น

อนึ่ง ผู้เข้าร่วมกิจกรรมตามข้อ ๒ ข้อ ๓ และข้อ ๔ พึงปฏิบัติตามมาตรการทางสาธารณสุขซึ่งทางราชการประกาศและรณรงค์อย่างเคร่งครัด

ทั้งนี้ ความทราบฝ่าพระบาทแล้ว

ประกาศ ณ วันที่ ๔ มิถุนายน ๒๕๖๓

สมเด็จพระมหาวีรวงศ์

(สมเด็จพระมหาวีรวงศ์)

เลขานุการสมเด็จพระสังฆราช

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
ทรงพระกรุณาโปรดพระราชทานพระบรมราชูปถัมภ์
การบำเพ็ญพระราชกุศลคล้ายวันประสูติพระชนมายุ ๙๓ พรรษา
สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (อมฺพรมหาเถร)
สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก
ณ พระอุโบสถวัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม
วันศุกร์ที่ ๒๖ มิถุนายน ๒๕๖๓

เวลา ๐๙.๓๐ น. เจ้าพระคุณ สมเด็จพระสังฆราช เสด็จลงพระอุโบสถ

- ทรงจุดธูปเทียนบูชาพระพุทธอังคีรส
- ทรงจุดเครื่องทองน้อยบูชา พระอัฐิ อัฐิพระบูรพการีและพระบูรพาจารย์
- พระราชาคณะ ๑๐ รูปสวดมาติกา / ทรงทอดผ้าไตรสดับปกรณ์
- พระสงฆ์สดับปกรณ์ อุทิศพระบูรพการีและพระบูรพาจารย์
- พระสงฆ์ถวายอนุโมทนา / ทรงกรวดน้ำ

เวลา ๑๐.๐๐ น. กรรมการมหาเถรสมาคมอีก ๑๙ รูปขึ้นนั่งยังอาสน์สงฆ์

- เจ้าหน้าที่อาราธนาศีล / ประธานสงฆ์ให้ศีล
- เจ้าหน้าที่อาราธนาพระปริตร
- พระสงฆ์เจริญพระพุทธมนต์

เวลา ๑๑.๐๐ น. พระสงฆ์ที่เจริญพระพุทธมนต์รับพระราชทานฉันเพล

- ถวายภัตตาหารเพลแด่พระสงฆ์
- ถวายจตุปัจจัยไทยธรรม
- พระสงฆ์ถวายอนุโมทนา / ทรงกรวดน้ำ

เวลา ๑๕.๐๐ น. พระสงฆ์คณะธรรมยุตจัดพิธีเจริญนวัคคหายุสมธัมม์ ถวายพระพรเจ้าพระคุณ สมเด็จพระสังฆราช

- เสร็จพิธี

หมายเหตุ : เนื่องจากสถานการณ์การระบาดของไวรัส COVID - 19 ปีนี้ ทางวัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม เปิดพระวิหารให้พุทธศาสนิกชน เข้าถวายเครื่องสักการะที่หน้าพระรูป และลงนามถวายสักการะเจ้าพระคุณสมเด็จพระสังฆราช เนื่องในวันประสูติแทนการเข้าเฝ้าถวายสักการะได้ ตั้งแต่วันที่ ๒๔-๒๖ มิถุนายน ๒๕๖๓ ตั้งแต่เวลา ๐๘.๐๐ น. - ๑๖.๐๐ น.

จึงประกาศให้คณะศิษยานุศิษย์ และพุทธศาสนิกชนได้ทราบโดยทั่วกัน

วัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม
โทร. ๐๒-๒๒๒-๓๙๓๐, ๐๒-๒๒๒-๓๙๒๒
๐๙๕-๖๔๙-๔๕๑๔

คำปรารภ

เนื่องในงานฉลองพระชนมายุ ๙๓ พรรษา ของเจ้าพระคุณสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆ-ปริณายก ๒๖ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๕๖๓ นอกจากได้จัดพิมพ์หนังสือประมวลพระโอวาท พระสัมโมทนียกถา พระคติธรรม สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (อมฺพรมหาเถร) สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก เป็นธรรมเนียมประจำปี ในชื่อหนังสือว่า “อัมพโรวาท” โดยปีนี้เป็นภาค ๔ หรือจตุตถภาค ตามเคยปฏิบัติสืบมา นับแต่ศกแรกที่ทรงดำรงตำแหน่งสกลมหาสังฆปริณายก เพื่อเผยแผ่เป็นธรรมทาน โดยเสด็จพระราชกุศลซึ่ง สมเด็จบรมบพิตรพระราชสมภารเจ้า ผู้ทรงพระคุณอันประเสริฐ ทรงพระกรุณาโปรดพระราชทานพระบรมราชูปถัมภ์แก่การทรงบำเพ็ญพระกุศลเป็นนิพันธราชจริยา คณะวัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม และศิษยานุศิษย์ยังได้พร้อมใจกันจัดพิมพ์หนังสือประมวลบทความของศาสตราจารย์-กิตติคุณ ดร.บวรศักดิ์ อุวรรณโณ ราชบัณฑิต เรื่อง “สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (อมฺพรมหาเถร) สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก สมเด็จพระสังฆราชแห่งแผ่นดินไทย” รวมสำรับสำหรับปีนี้ไว้อีกด้วย

บทความชุดนี้มี ๗ ตอน เรียบเรียงด้วยโวหารอ่านเจริญใจ มีเกร็ดเล็กเกร็ดน้อยอันสะท้อนถึงพระจริยวัตรของเจ้าพระคุณสมเด็จพระสังฆราช ประกอบไว้ได้อย่างดี เคยตีพิมพ์เป็นตอน ๆ ลงหนังสือพิมพ์เดลินิวส์ ในช่วงเวลาแห่งการพระราชพิธีสถาปนาสมเด็จพระสังฆราช เมื่อเดือนกุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๕๖๐ ทั้งนี้ศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร.บวรศักดิ์ฯ ได้อนุญาตให้รวบรวมจัดพิมพ์เป็นหนังสือเล่มน้อยได้ตามประสงค์ และในการพิมพ์ครั้งนี้ได้ผนวกพิมพ์บทความภาคแปลเป็นภาษาอังกฤษซึ่งอาจารย์ศิรธัช ศิริชุมแสง ผู้ช่วยอธิการบดี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สัทธิวิหาริกในพระองค์ เป็นผู้แปลไว้ด้วย วัดราชบพิธจึงขออนุโมทนาอำนวยพรแด่ผู้เรียบเรียงและผู้แปลมา ณ โอกาสนี้

ณ ศุภมงคลวารที่ทรงเจริญพระชนมายุ ๙๓ พรรษา คณะวัดราชบพิธ ศิษยานุศิษย์ และพุทธบริษัททุกหมู่เหล่า ขอประทานถวายสักการะแทบเบื้องพระบาท เจ้าพระคุณสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ด้วยความเคารพนอบน้อมสูงสุด และด้วยภักดีจิตอย่างมิรู้เสื่อมคลาย

คณะวัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม

๒๖ มิถุนายน ๒๕๖๓

คำนำของผู้เรียบเรียง

ในการบำเพ็ญพระราชกุศลฉลองพระชนมายุ ๙๓ พรรษา เจ้าพระคุณสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (อมฺพรมหาเถร) สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ในพระบรมราชูปถัมภ์ ๒๖ มิถุนายน ๒๕๖๓ นี้ คณะวัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม โดยท่านเจ้าประคุณ สมเด็จพระมหาวีรวงศ์ (อคฺคชินเถร) ได้แจ้งแก่ข้าพเจ้าว่า ประสงค์จะพิมพ์บทความชุด "สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช (อมฺพรมหาเถร) สมเด็จพระสังฆราชแห่งแผ่นดินไทย" ซึ่งเป็นงานเขียนของข้าพเจ้า เพื่อแจกเป็นบรรณาการแก่ผู้มาเข้าร่วมงานและเป็นเครื่องเผยแพร่พระเกียรติคุณด้วยอีกโสดหนึ่ง โดยความเคารพเลื่อมใสในเจ้าพระคุณสมเด็จพระสังฆราช และท่านเจ้าประคุณสมเด็จพระมหาวีรวงศ์ ข้าพเจ้าจึงมีความปีติยินดีถวายให้พิมพ์ได้ตามความประสงค์

บทความชุดนี้เป็นบทความที่ข้าพเจ้าได้เรียบเรียงขึ้นหลังจาก ได้ทราบข่าวอันเป็นศุภมงคลว่า พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ผู้ทรงพระคุณอันประเสริฐได้ทรงพระกรุณาโปรดสถาปนาสมเด็จพระมหามุนีวงศ์ ผู้เป็นที่เคารพนับถือของพุทธศาสนิกชนทั้งหลาย และเป็นพระเถระผู้ใหญ่ผู้เป็นหลักแห่งวงการพระกรรมฐานรูปหนึ่ง ขึ้นเป็นสมเด็จพระสังฆราช และได้ลงพิมพ์ในคอลัมน์ "มุมมองสองวัย" ในหนังสือพิมพ์เดลินิวส์ ระหว่าง

เดือนกุมภาพันธ์ถึงเมษายน ๒๕๖๐ เป็นตอน ๆ จนหมดชุด

ตามที่ข้าพเจ้ามาระลึกได้ภายหลังประการหนึ่งก็คือ นอกจากบทความนี้จะเป็นบทความเผยแพร่พระประวัติและพระเกียรติคุณแห่งเจ้าพระคุณสมเด็จพระสังฆราช ด้วยภาษาที่ข้าพเจ้าตั้งใจจะให้ง่ายต่อความเข้าใจแล้ว บทความนี้ยังได้บันทึกเหตุการณ์ความรู้สึกและความปีติยินดีของผู้คนในระยะเวลานั้นไว้เป็นหลักฐานด้วย นับว่าได้คุณค่ามากกว่าความมุ่งหมายของข้าพเจ้าในชั้นต้นเป็นอันมาก การพิมพ์คราวนี้จึงพยายามรักษาลักษณะเดิมของบทความซึ่งลงพิมพ์เป็นตอน ๆ ไว้ ฉะนั้น การออกพระปรมาภิไธยและพระนามที่ปรากฏในหนังสือนี้ จึงได้คงไว้ตามเดิมทุกประการเพื่อเป็นหลักฐานทางประวัติศาสตร์และถ้อยคำภาษาสำหรับเหตุการณ์แห่งความปีติยินดีในครั้งนั้น โดยใช้ชื่อบทความในการพิมพ์ครั้งนี้ว่า "สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (อมฺพรมหาเถร) สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก สมเด็จพระสังฆราชแห่งแผ่นดินไทย" ตามพระนามโดยบริบูรณ์ของเจ้าพระคุณสมเด็จพระสังฆราช ด้วยในการพิมพ์คราวนี้ พ้นความจำกัดของพื้นที่หน้ากระดาษแล้ว

ในการเรียบเรียงบทความนี้ ข้าพเจ้าใคร่ขอขอบใจอาจารย์ศิรธัช ศิริชุมแสง ศิษย์และผู้ช่วยของข้าพเจ้า ผู้เป็นสัทธิวิหาริกเดิมของเจ้าพระคุณสมเด็จพระสังฆราช ตั้งแต่ยังทรงดำรงพระสมณศักดิ์เป็น สมเด็จพระราชาคณะ ที่ได้เป็นธุระช่วยเหลือในการเรียบเรียง

ตั้งแต่ในการพิมพ์ครั้งแรก กระทั่งประสานงานในการพิมพ์คราวนี้ด้วย กับขอขอบใจนายอภิรักษ์ นามวิชา ผู้เป็นอุปัฏฐากในพระองค์สมเด็จพระสังฆราช ที่ได้ช่วยให้ข้อมูลและเกร็ดบางประการแห่งพระประวัติ ทั้งได้ช่วยเหลือหารูปภาพประกอบในการพิมพ์คราวแรกด้วย

เมื่อโอกาสอันเป็นศุภมงคลคือวันคล้ายวันประสูติได้เวียนมาเข้าถึง ๙๓ พรรษาในปีนี้ ข้าพเจ้าจึงใคร่ขออ้างอาราธนาเดชานุภาพแห่งคุณพระรัตนตรัย ได้โปรดดลบันดาลอภิบาลรักษา เจ้าพระคุณสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ให้ทรงปราศจากผองพระโรคาพยาธิ มีพระประสงค์จำนงใดจงสัมฤทธิ์ เสด็จสถิตเป็นมิ่งขวัญปวงพุทธศาสนิกชนไทย ตลอดทั้งพุทธบริษัทในนานาชาติภาษาตลอดกาลนาน ในที่สุดขออนุโมทนากับคณะวัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม ที่ได้ร่วมกันจัดงานฉลองพระชนมายุและพิมพ์หนังสือนี้ขึ้น นับเป็นการแสดงกตเวทิตาธรรมอันควรสรรเสริญอย่างยิ่ง

ศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร. บวรศักดิ์ อุวรรณโณ
ราชบัณฑิต

ราชบัณฑิตยสภา กรุงเทพฯ
๖ พฤษภาคม ๒๕๖๓ ดิถีวิสาขบูชา

คำนำของผู้แปล

การที่คณะวัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม โดยการนำของเจ้าประคุณ สมเด็จพระมหาวีรวงศ์ (อคฺคชินเถร) จะจัดพิมพ์บทความชุดสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (อมฺพรมหาเถร) สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก สมเด็จพระสังฆราชแห่งแผ่นดินไทย ของศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร.บวรศักดิ์ อุวรรณโณ สำหรับเป็นที่ระลึกในโอกาสการบำเพ็ญพระราชกุศลฉลองพระชนมายุเจ้าพระคุณสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (อมฺพรมหาเถร) สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ในพระบรมราชูปถัมภ์ ๒๖ มิถุนายน ๒๕๖๓ และมอบหมายให้ข้าพเจ้าเป็นแปลออกเป็นภาษาอังกฤษนั้น นับเป็นเกียรติและเป็นพระเดชพระคุณแก่ข้าพเจ้าเป็นอย่างยิ่ง

ในการแปลนี้ ข้าพเจ้าตั้งใจรักษารูปและสาระของบทความเดิมไว้ให้มากที่สุด เว้นแต่ในบางตอนซึ่งจะต้องแตกต่างในรูปประโยครูปภาษาเพื่อให้สามารถเข้าใจได้และเหมาะกับธรรมชาติของภาษาอังกฤษเท่านั้น

ข้าพเจ้าขอกราบขอบพระคุณศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร.บวรศักดิ์ อุวรรณโณ ที่ได้อนุญาตให้แปลบทความออกเป็นภาษาอังกฤษ ขอขอบคุณ นายอภิรักษ์ นามวิชา ผู้เป็นศิษย์ร่วมสำนักวัดราชบพิธซึ่งได้ช่วยเหลือโดยประการทั้งปวงตั้งแต่เริ่มจนการ

ดำเนินการเสร็จสิ้น ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่กลุ่มงานศาสนวิเทศ กองส่งเสริมงานเผยแผ่พระพุทธศาสนา สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ และอาจารย์ ดร.ณัชพล ศิริสวัสดิ์ ซึ่งได้ช่วยสืบค้นศัพท์เฉพาะบางคำ

ที่สุด ขอขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร.ชินพัฒน์ พันธ์วิศวาส และนายพสพล เจริญพร กัลยาณมิตรผู้ประเสริฐของข้าพเจ้าทั้งสองคน ผู้ได้ช่วยเหลือในการตรวจทาน แก้ไขและให้ความเห็น ในสำนวนการแปลเป็นภาษาอังกฤษของข้าพเจ้าซึ่งจะไม่บริบูรณ์ดังเช่นที่ปรากฏในเล่มสมุดนี้เลย หากปราศจากความกรุณาและสติปัญญาของทั้งสอง

โดยเหตุที่การแปลคราวนี้ กระทำโดยเวลาจำกัด จึงอาจจะมีข้อผิดพลาด หรือไม่สมบูรณ์ด้วยประการใด ๆ ข้อบกพร่องเช่นว่านั้นข้าพเจ้าขอน้อมรับไว้แต่ผู้เดียว และกราบขออภัย หากแต่คุณความดีของการแปลนี้ ย่อมเป็นของผู้มีส่วนช่วยเหลือที่ออกนามแล้วทั่วกัน

ขอประทานน้อมถวายการแปลอันเกิดขึ้นด้วยวิริยภาพของข้าพเจ้าผู้เป็นสัทธิวิหาริกนี้ ต่างดอกไม้ ธูปเทียนบูชาพระกรุณาธิคุณแห่งเจ้าพระคุณสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (อมฺพรมหาเถร) สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก เจ้าพระคุณสมเด็จฯ อุปัชฌายะของข้าพเจ้าพระองค์นั้นเทอญ

ศิรธัช ศิริชุมแสง

๘ มิถุนายน ๒๕๖๓

สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (อมฺพรมหาเถร)
สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก
สมเด็จพระสังฆราชแห่งแผ่นดินไทย

ศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร. บวรศักดิ์ อุวรรณโณ

วันที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐ ที่ผ่านมา นับได้ว่าเป็นวันมหามงคลยิ่งวันหนึ่งของบ้านเมืองเรา เนื่องจากสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรงพระกรุณาโปรดสถาปนาสมเด็จพระมหามุนีวงศ์ วัดราชบพิธขึ้นเป็นสมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก มีราชทินนามตามที่จารึกในพระสุพรรณบัฏว่า **"สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สุขุมธรรมวิธานธำรง สกลมหาสงฆปริณายก ตรีปิฎกธราจารย อัมพราภิธานสังฆวิสุต ปาพจนุตตมสาสนโสภณ กิตตินิรมลคุรุฐานีย-บัณฑิต วชิราลงกรณนริศรปสันนาภิสิตประกาศ วิสารทนาถธรรม-ทูตาภิวุฒ ทศมินทรสมมุติปฐมสกลคณาธิเบศร ปวิธเนตโยภาสวาสน-วงศวิวัฒ พุทธบริษัทคารวสถาน วิบูลสีลสมาจารวัตรวิปัสสนสุนทรชินวรมหามุนีวงศานุศิษฏ บวรธรรมบพิตร สมเด็จพระสังฆราช"**

มุมมองสองวัยสัปดาห์นี้ จึงจะของดเรื่องชุดพระพุทธปฏิมาแห่งแผ่นดินไว้ก่อน แต่จะขอเขียนเรื่อง **"สมเด็จพระสังฆราชแห่งแผ่นดินไทย"** พระองค์นี้แทน

ท่านผู้อ่านที่ได้ติดตามมุมมองสองวัยมาเป็นระยะเวลาพอสมควรแล้วคงจะจำได้ว่า ผมได้เคยเขียนเรื่อง **"สมเด็จพระอริย-วงศาคตญาณ (วาสนมหาเถร) สมเด็จพระสังฆราช"** ลงพิมพ์ติดต่อกันถึงสี่สัปดาห์

ในบรรดาสัทธิวิหาริก ของสมเด็จพระสังฆราช (วาสนมหาเถร) คือผู้ที่พระองค์ประกอบพิธีอุปสมบทประทานนั้น มีสามเณรอัมพร ชาวจังหวัดราชบุรีด้วยผู้หนึ่ง ใครเลยจะล่วงรู้ว่า ๗๐ ปีต่อมา สามเณรหนุ่มผู้นั้น จะได้รับพระราชทานสถาปนาเป็นสมเด็จพระสังฆราช เช่นเดียวกับพระองค์ และสมเด็จพระอุปัชฌาย์ของพระองค์ คือ พระเจ้าวรวงศ์เธอ กรมหลวงชินวรสิริวัฒน์ สมเด็จพระสังฆราชเจ้า

สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (อมฺพรมหาเถร) มีพระชาติภูมิเดิมอยู่ที่จังหวัดราชบุรี พระบิดาและพระมารดาชื่อนายนับ นางตาล ประสัตถพงศ์ ทรงรับการศึกษาชั้นต้นที่โรงเรียนเทวานุเคราะห์ กองบินน้อยที่ ๔ จังหวัดลพบุรี จนจบชั้นประถมศึกษาปีที่สี่ ดูเหมือนจะทรงพระปรีชาทางหนังสือมาแต่เล็กแต่น้อย เพราะได้เคยตรัสเล่น ๆ อยู่ว่า ***"สมัยเราเรียนประถม ไม่เคยสอบได้ที่ ๓ เลย"*** เพราะทรงสอบได้ที่ ๑ และ ๒ เสมอ

แต่คงจะเป็นพระกุศลที่ได้ทรงบำเพ็ญมาแต่หนหลัง จึงได้ทรงบรรพชาเป็นสามเณรตามความประสงค์ของพระอัยยิกา (ยาย) ที่วัดสัตตนารถปริวัตร จังหวัดราชบุรี ท่านเจ้าคุณพระธรรมเสนานี (เงิน นนฺโท) เป็นพระอุปัชฌาย์และก็ด้วยความประสงค์ของพระอัยยิกาอีกเช่นกัน จึงไม่ได้ทรงลาสิกขาตามที่ตั้งพระทัยไว้แต่เดิม จนเกิดทรงพระนิยมเลื่อมใส และทรงพระเจริญในชีวิตพรหมจรรย์ต่อมา ดังปรากฏว่า ทรงสอบได้เป็นเปรียญและนักธรรมเอกตั้งแต่

ยังทรงเป็นสามเณร

ต่อมาได้เสด็จมาทรงจำพรรษาที่วัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม โดยการชักนำของสมเด็จพระพุทธปาพจนบดี (ทองเจือ จินฺตากรเถร) แต่เมื่อครั้งยังมีสมณศักดิ์เป็น พระจินดากรมุนี เจ้าอาวาสยุคที่ ๕ เมื่อมาอยู่ที่วัดราชบพิธ ได้ราว ๑ ปีแล้ว จึงได้ทรงอุปสมบทเป็นพระภิกษุ โดยมีสมเด็จพระสังฆราช (วาสนมหาเถร) เจ้าอาวาสยุคที่ ๔ แต่เมื่อครั้งยังทรงดำรงสมณศักดิ์เป็นพระเทพโมลี ทรงเป็นพระอุปัชฌาย์

สมัยก่อนนั้นการที่สามเณรต่างจังหวัดจะเข้ามาพำนักอยู่ในวัดในพระนครได้นั้น ต้องมีผู้ชักนำฝากฝัง และท่านผู้เป็นเจ้าวัดเจ้าสำนักนั้น ต้องแลเห็นหน่วยก้าน หรือ **"แวว"** ของสามเณรนั้น ๆ ยิ่งถ้าเป็นพระอารามหลวงด้วยแล้ว ยิ่งต้องมีผู้พามาฝากฝังรับรองเป็นหลักฐานมั่นคง ชะรอยว่าสมเด็จพระสังฆราช (วาสนมหาเถร) จะได้ทรงเล็งเห็นว่า สามเณรเปรียญนามว่า "อัมพร" ที่พระจินดา-กรมุนี เวลานั้นนำมาฝากฝังจะเจริญรุ่งเรืองในพระพุทธศาสนา จึงได้ทรงรับไว้ในสำนักวัดราชบพิธ และทรงเป็นพระอุปัชฌายะประทานในเวลาอุปสมบท

หลังจากอุปสมบทแล้ว "พระมหาอัมพร" ก็ได้ตั้งใจเล่าเรียนทั้งพระบาลี และการศึกษาในมหาวิทยาลัย กล่าวคือได้ทรงตั้งพระทัยศึกษาเล่าเรียนจนสามารถสอบไล่ได้เปรียญธรรม ๕ และ ๖ ประโยคในสนามหลวงแผนกบาลี เมื่อพุทธศักราช ๒๔๙๑ และ

๒๔๙๓ ตามลำดับ ในนามสำนักเรียนวัดราชบพิธ นอกจากนี้ยังได้ทรงเข้าศึกษาในสภาการศึกษามหามกุฏราชวิทยาลัย มหาวิทยาลัยพระพุทธศาสนาแห่งประเทศไทย ซึ่งในภายหลังได้เปลี่ยนนามเป็นมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชราชวิทยาลัย จนทรงสำเร็จการศึกษาเป็นศาสนบัณฑิตรุ่นที่ ๕ เมื่อพุทธศักราช ๒๕๐๐

ในที่นี้ควรจะเล่าไว้ด้วยว่าสภาการศึกษามหามกุฏราชวิทยาลัยในเวลานั้นยังอยู่ในยุคเริ่มก่อร่างสร้างมหาวิทยาลัย โดยท่านผู้ที่มีบทบาทสำคัญเป็นหัวเรี่ยวหัวแรงใหญ่ก็คือ พระศรีวิสุทธิญาณ ซึ่งต่อมาลาสิกขาออกมาเป็นอาจารย์สุชีพ ปุญญานุภาพ ผู้มีนามอุโฆษนั่นเอง อาคารสถานที่ในเวลานั้น ก็ยังไม่มีใหญ่โตสวยงามอย่างในเวลานี้ ใช้สถานที่อยู่ในวัดบวรนิเวศวิหาร ตำรับตำราเครื่องใช้ไม้สอยก็ยังไม่บริบูรณ์ แต่การศึกษานั้นเข้มงวดกวดขันมีมาตรฐานเป็นอันมาก จึงกล่าวได้ว่า ผู้ที่สำเร็จการศึกษาออกเป็นบัณฑิตของสภาการศึกษามหามกุฏราชวิทยาลัยในระยะนั้นต้องปรีชาสามารถและมานะบากบั่นจริง ๆ ซึ่งเจ้าพระคุณ สมเด็จพระสังฆราช (อมฺพรมหาเถร) ก็ทรงเป็นหนึ่งในนั้น ต่อมาได้ทรงมีโอกาสตอบแทนมหาวิทยาลัยที่ทรงศึกษาเล่าเรียนมา โดยทรงรับเป็นอาจารย์ และต่อมาได้ทรงดำรงตำแหน่งนายกสภามหามกุฏราชวิทยาลัยด้วย

เล่าเรื่องยังไม่ทันเท่าไร เนื้อที่ก็หมดลงเสียแล้ว จึงขอยกยอดส่วนที่เหลือ ไปในสัปดาห์หน้านะครับ

ภาพพุทธศาสนิกชนเรือนหลายหมื่นต่อวัน ไปต่อแถวคอยเฝ้าถวายสักการะสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (อมพรมหาเถร) สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ที่วัดราชบพิธ เมื่อวันที่ ๑๓ - ๑๕ กุมภาพันธ์ ที่ผ่านมา คงจะแสดงให้เห็นถึงความศรัทธาที่มหาชนมีต่อสมเด็จพระสังฆราช อันเป็นนิมิตหมายว่าต่อไปนี้พุทธศาสนาในดินแดนประเทศไทย จะได้ร่มเย็นภายใต้ร่มพระบารมีของพระองค์ผู้เป็นศูนย์รวมใจ นอกจากนี้ภาพที่บรรดาผู้นำศาสนาต่าง ๆ ทั้ง คริสต์ อิสลาม และ พราหมณ์ ในประเทศไทย ได้เฝ้าแสดงมุทิตาจิตถวายก็เป็นพยานให้เห็นว่าในประเทศไทยเรานี้ทุกศาสนาอยู่ร่วมกันด้วยความผาสุก อยู่ใต้ร่มธงไทยด้วยกัน

เมื่อสัปดาห์ที่แล้ว ได้เล่าพระประวัติของเจ้าพระคุณสมเด็จฯ ในเวลาที่ทรงสำเร็จการศึกษาจากมหามกุฏราชวิทยาลัยแล้ว สัปดาห์นี้ก็จะได้ดำเนินความต่อไปครับ

หลังจากที่เจ้าพระคุณสมเด็จพระสังฆราช ทรงสำเร็จการศึกษาจากมหามกุฏราชวิทยาลัย ก็ได้ทรงเป็นกำลังสำคัญในการเผยแผ่พระศาสนาและดำเนินกิจการของวัดราชบพิธ ในฐานะพระมหาหนุ่มของวัด นอกจากพระภาระที่ปฏิบัติเช่นพระภิกษุในวัดอื่น ๆ แล้ว ในเวลานั้นยังทรงมีหน้าที่พิเศษประการหนึ่งที่ไม่ค่อย

ทราบกัน คือได้ทรงเป็นพระภิกษุผู้ทรงจำพระปาฏิโมกข์ ผู้บอกพระปาฏิโมกข์ ในเวลาที่พระสงฆ์วัดราชบพิธลงทำปาฏิโมกข์ในพระอุโบสถ อยู่เป็นเวลาช้านานหลายปี

การปฏิบัติหน้าที่นี้ ใช่ว่าจะสามารถพระภิกษุจะกระทำได้ทุกรูป เพราะต้องอาศัยความพยายามบากบั่นที่จะเล่าเรียนพระปาฏิโมกข์ ความทรงจำที่แม่นยำที่จะทรงไว้ และนำมาประกาศในที่ประชุมสงฆ์ไม่ให้ขาดตกบกพร่องแม้แต่คำเดียว ว่ากันว่าทรงปฏิบัติหน้าที่นี้อย่างดีเยี่ยม ทรงออกเสียงอักขระตามแบบมคธได้ชัดเจนไพเราะ เป็นที่พอพระทัยสมเด็จพระสังฆราช (วาสนมหาเถร) เป็นอันมาก

ชีวิตของพระมหาอัมพร ในวัดราชบพิธ ได้รับการอบรมสั่งสอนและดูแลอย่างใกล้ชิดจาก สมเด็จพระพุทธปาพจนบดี (จินฺตากรเถร) ตั้งแต่ยังเป็นพระจินดากรมุนี มาโดยตลอด นอกจากนี้เจ้าประคุณสมเด็จฯ ได้ชักพาพระมหาอัมพร เป็นกราบสักการะฝากตัวเป็นศิษย์ของพระอาจารย์ฝ่ายวิปัสสนาธุระ ในภูมิภาคต่าง ๆ ทั่วราชอาณาจักร เป็นต้นว่า หลวงปู่แหวน สุจิณฺโณ ที่จังหวัดเชียงใหม่ หลวงปู่ฝั้น อาจาโร ที่จังหวัดสกลนคร หลวงพ่อชา สุภทฺโท ที่จังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งโดยการชักนำของเจ้าประคุณสมเด็จฯ นี่เองก็เป็นส่วนหนึ่งที่สร้างให้พระมหาอัมพร หรือเจ้าพระคุณสมเด็จพระสังฆราช มีพระอัธยาศัยเลื่อมใสในการกรรมฐานบำเพ็ญ

วิปัสสนปฏิบัติ ตามวิถีทางแห่งบูรพาจารย์มาจนปัจุบัน นอกจากนี้ เจ้าพระคุณสมเด็จพระสังฆราช ยังรับพระธุระเป็นอาจารย์ถ่ายทอดความรู้อยู่ที่สภาการศึกษามหามกุฏราชวิทยาลัยอีกด้วย

กระทั่งพุทธศักราช ๒๕๐๙ ทางการคณะสงฆ์ไทย ได้มีดำริที่จะจัดส่ง “พระธรรมทูต” ออกไปประกาศเผยแผ่พระพุทธศาสนาในต่างประเทศ เจ้าพระคุณสมเด็จพระสังฆราชฯ จึงได้ทรงสมัครเข้ารับการอบรมเป็นพระธรรมทูต รุ่นแรก

การอบรมพระธรรมทูตในยุคแรก ๆ นั้น เนื่องจากการเดินทางออกไปเผยแผ่พระพุทธศาสนายังต่างประเทศนั้น เป็นอย่างยากลำบากและมีค่าใช้จ่ายมาก ทางการคณะสงฆ์จึงต้องพิจารณาคัดเลือกพระภิกษุที่มีความรู้และความสามารถที่จะเผยแผ่พระศาสนาให้สำเร็จประโยชน์ได้มากที่สุด พระที่จะเป็นพระธรรมทูตต้องมีความรู้ภาษาอังกฤษอย่างดีที่จะสื่อสารกับชาวต่างชาติเพื่อเผยแผ่พระธรรมคำสั่งสอนได้ ทั้งในหลักสูตรพระธรรมทูตนี้ยังกำหนดให้พระธรรมทูตต้องไปฝึกบำเพ็ญวิปัสสนากรรมฐานกับพระอาจารย์ผู้ทรงความรู้หลายท่าน เป็นต้นว่า ท่านอาจารย์พุทธทาสภิกขุ ที่สวนโมกขพลาราม จังหวัดสุราษฎร์ธานี หรือท่านอาจารย์พระมหาบัว ญาณสมฺปนฺโน ที่วัดป่าบ้านตาด จังหวัดอุดรธานีอีกด้วย กล่าวได้ว่าการอบรมพระธรรมทูตยุคนั้น เข้มงวดกันมากจริง ๆ

เมื่อทรงสำเร็จการอบรมพระธรรมทูตแล้ว มหามกุฏราชวิทยาลัยก็ได้ส่งเจ้าพระคุณสมเด็จพระสังฆราชฯ ออกไปศึกษาต่อในระดับปริญญาโท ณ มหาวิทยาลัยพาราณสี (Banaras Hindu University) ประเทศอินเดีย ตามความตกลงระหว่างสถาบันการศึกษาทั้งสอง

เมื่อวันที่จะเสด็จออกจากประเทศไทยไปโดยเครื่องบินนั้น ได้มีพระเถรานุเถระเดินทางไปส่งเจ้าพระคุณสมเด็จฯ ซึ่งเวลานั้นก็ยังเป็นพระมหาอัมพรอยู่ ที่ท่าอากาศยานดอนเมืองเป็นจำนวนมาก รวมทั้งสมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ ซึ่งต่อมาก็คือสมเด็จอริยวงศาคตญาณ (วาสนมหาเถร) สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก วัดราชบพิธ ผู้ทรงเป็นพระอุปัชฌาย์และพระสาสนโสภณ ซึ่งต่อมาคือสมเด็จพระญาณสังวร (สุวฑฺฒนมหาเถร) สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก วัดบวรนิเวศวิหาร ได้เสด็จไปส่งด้วย ภาพที่บันทึกในวันนั้นจึงนับได้ว่าเป็นภาพประวัติศาสตร์ภาพหนึ่งของคณะสงฆ์ไทย ที่สมเด็จพระสังฆราชแห่งกรุงรัตนโกสินทร์ถึงสามพระองค์คือ พระองค์ที่ ๑๘, ๑๙ และ ๒๐ ได้ทรงฉายพร้อมกัน ทั้งเป็นภาพที่ยืนยันว่า เจ้าพระคุณสมเด็จพระสังฆราชฯ ทรงเป็นความหวังผู้หนึ่งของคณะสงฆ์ไทยมาแต่เวลานั้น

เมื่อเสด็จไปถึงประเทศอินเดีย เป็นเวลาพอดีกับมีความเคลื่อนไหวของลัทธิชาตินิยมต่อต้านทุกอย่างที่เป็นอังกฤษ

เจ้าพระคุณสมเด็จพระสังฆราชเคยตรัสว่าเมื่อเสด็จไปถึงเกือบจะไม่ได้ทรงศึกษาต่อเป็นภาษาอังกฤษเพราะความเคลื่อนไหวลัทธิชาตินิยมที่ว่านี้ แต่โชคดีที่อาจารย์ผู้บรรยายเห็นพระทัยจึงได้บรรยายทั้งสองภาษาทั้งภาษาฮินดีและภาษาอังกฤษ ได้ทรงใช้ความพยายามอย่างมากในการศึกษา จนทรงสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโททางประวัติศาสตร์

ในระหว่างที่ประทับอยู่ที่อินเดียนั้น ได้ทรงสังเกตความเจริญของการศึกษาในมหาวิทยาลัยต่างประเทศ ทั้งยังทรงสังเกตความเป็นชีวิตความเป็นไป และอารยธรรมในอินเดียเป็นความรู้ติดพระองค์มาด้วย อย่างไรก็ดี แม้จะอยู่ในต่างประเทศ ก็มิได้ทรงละเลย หรือหย่อนยานในพระวินัยของพระภิกษุเลย ได้ทรงรักษาโดยเคร่งครัด เป็นต้นว่า ไม่ทรงถือหรือจับต้องเงินตราใด ๆ เลยตลอดเวลาที่อยู่ในอินเดียโปรดให้เป็นหน้าที่ของไวยาวัจกรเป็นผู้จัดการตามพระวินัย

เมื่อเวลาที่ทรงสำเร็จการศึกษาจากอินเดีย ตรงกับพุทธศักราช ๒๕๑๒ ตอนต่อไปของมุมมองสองวัย จะเป็นคราวที่พระมหาหนุ่มนักเรียนนอกจะกลับสู่มาตุภูมิครับ

- ๓ -

การไปศึกษาต่อในต่างประเทศในสมัยก่อนเป็นสิ่งที่ทำได้ยากยิ่ง “นักเรียนนอก” ที่กลับมาในบ้านเมืองเราจึงดูจะเป็นผู้ที่โดดเด่นในแวดวงคนรู้จัก ยิ่งสำหรับพระภิกษุด้วยแล้ว นอกจากการจาริกไปยังดินแดนพุทธภูมิหรือลังกาประเทศเพื่อไปเล่าเรียนแบบแผนพระศาสนาของพระเถระในตำนานโบราณแล้ว การไปเรียนต่อยังต่างประเทศของพระภิกษุจึงแทบจะไม่มี พระภิกษุที่ไปเล่าเรียนจนกลับมาเป็นนักเรียนนอก จึงเป็นของแปลกใหม่มากสำหรับคณะสงฆ์ไทยในเวลานั้น

เมื่อพระมหาอัมพร เดินทางกลับสู่ประเทศไทยพร้อมด้วยปริญญาโททางประวัติศาสตร์และโบราณคดี จากมหาวิทยาลัยพาราณสี (Banaras Hindu University) จึงเป็นที่ยินดีของครูบาอาจารย์และเพื่อนสหธรรมิกเป็นอันมาก ถึงกับสมเด็จพระพุทธปาพนจบดี แห่งวัดราชบพิธ ซึ่งเวลานั้นดำรงสมณศักดิ์เป็นพระธรรมจินดาภรณ์ ได้เดินทางไปรับพระมหาหนุ่มนักเรียนนอกด้วยตนเองถึงท่าอากาศยานดอนเมือง อย่างที่ท่านไม่เคยทำกับพระเณรหรือลูกศิษย์ผู้อื่น

สมเด็จพระพุทธปาพจนบดี (จินฺตากรเถร) ผู้นี้ เป็นที่รู้กันว่าเป็นพระเถระที่เคร่งครัดและพูดน้อยแต่เปี่ยมไปด้วยเมตตาอย่าง

พระผู้ใหญ่สมัยโบราณ ท่านมักไม่พูดกับผู้ใดว่าชื่นชมหรือเอ็นดูศิษย์คนไหน แต่มักแสดงความอารีให้ประจักษ์โดยการกระทำ ดังที่ท่านเดินทางไปรับ พระมหาอัมพร ศิษย์รักถึงสนามบินใครคราวนี้

เมื่อกลับถึงวัดราชบพิธ สิ่งแรกที่พระมหาอัมพรกระทำ ก็คือ เข้าไปบูชาพระพุทธอังคีรส พระประธานในพระอุโบสถ ท่ามกลางเสียงเจริญชัยมงคลคาถาของพระภิกษุวัดราชบพิธที่มาชุมนุมกันในพระอุโบสถอย่างคับคั่ง มีสมเด็จพระสังฆราช (วาสนมหาเถร) เจ้าอาวาสวัดราชบพิธ ซึ่งเวลานั้นดำรงสมณศักดิ์เป็นสมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์เป็นประธาน เพื่อให้การต้อนรับพระมหาอัมพรที่ได้ไปศึกษาเล่าเรียนนำความสำเร็จกลับมาสู่พระอารามและคณะสงฆ์ไทย นับเป็นพระภิกษุที่สำเร็จการศึกษาจากต่างประเทศเป็นรูปแรก ๆ ของพระอาราม และรูปแรกๆ ของประเทศไทย

ในโอกาสนั้น สมเด็จพระสังฆราช (วาสนมหาเถร) ได้ประทานพระพุทธรูปบูชาองค์หนึ่งแก่พระมหาอัมพร หรือเจ้าพระคุณ สมเด็จพระสังฆราช องค์ปัจจุบันด้วย พระพุทธรูปองค์นี้เจ้าพระคุณ สมเด็จพระสังฆราช ได้ทรงบูชาไว้ ณ ที่บูชา ในที่ประทับของพระองค์ ร่วมกับพระรูปของสมเด็จพระสังฆราช (วาสนมหาเถร) ผู้ทรงเป็นสมเด็จพระอุปัชฌาย์ที่ลงพระนามประทานให้ด้วยพระองค์เอง ตลอดมาจนปัจจุบัน

เมื่อเสด็จกลับจากต่างประเทศ ก็ได้เสด็จกลับมาทรงเป็นอาจารย์ที่สภาการศึกษามหามกุฏราชวิทยาลัยดังเดิม โดยทรงสอนวิชาภาษาอังกฤษพื้นฐาน ซึ่งเป็นวิชาที่ทรงชำนาญ และพระสงฆ์ไทยขณะนั้นยังมีไม่ค่อยมีความรู้ โดยได้ทรงทำการสอนวิชานี้อยู่เป็นเวลาหลายปี

ด้วยการรับธุระพระพุทธศาสนาอย่างต่อเนื่องยาวนานของเจ้าพระคุณสมเด็จพระสังฆราช ในวันที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๑๔ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงพระกรุณาโปรดตั้งพระมหาอัมพร เป็นพระราชาคณะ มีราชทินนามว่า **"พระปริยัติกวี"**

จากนั้นในราวปี ๒๕๑๕ - ๒๕๑๖ สมเด็จพระญาณสังวร (สุวฑฺฒนมหาเถร) สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก วัดบวรนิเวศวิหาร ตั้งแต่ยังทรงดำรงสมณศักดิ์เป็นสมเด็จพระราชาคณะ ได้ทรงทาบทามให้เจ้าพระคุณสมเด็จพระสังฆราชเป็นผู้แทนคณะสงฆ์ไทยไปบุกเบิกประกาศพระพุทธศาสนายังดินแดนประเทศออสเตรเลีย ในฐานะพระธรรมทูต เมื่อตกลงพระทัยแน่นอนแล้ว จึงได้เสด็จไปทรงประกาศพระศาสนาที่ออสเตรเลีย เมื่อพุทธศักราช ๒๕๑๖

การเดินทางไปประกาศพระศาสนาในฐานะพระธรรมทูตเวลานั้นไม่ใช้งานง่าย

ขอให้ท่านผู้อ่านลองนึกดูว่า ในวันนี้การเผยแผ่พระศาสนาของพระสงฆ์ไทย แม้จะมีวัดไทยในต่างประเทศเป็นที่พักอาศัยจำวัดที่ทำสังฆกรรมและสั่งสอนเผยแผ่พระธรรม ก็ยังเป็นงานที่ยากที่จะทำให้ชาวต่างประเทศเข้าใจพระธรรมคำสั่งสอนของพุทธศาสนามีใจโน้มมาซาบซึ้งบำรุงพระพุทธศาสนา หากแต่ในเวลาที่เจ้าพระคุณสมเด็จพระสังฆราชเสด็จไปออสเตรเลียในเวลานั้น ยังไม่มีวัดไทยอยู่ ณ ที่นั้น เจ้าพระคุณสมเด็จพระสังฆราชจึงต้องทรงบุกเบิกการประกาศพระศาสนาด้วยพระองค์เองร่วมกันพระธรรมทูตที่ร่วมคณะไปด้วยกันในเวลานั้น

การดำเนินการของคณะพระธรรมทูตไทยในออสเตรเลียก็ไม่ใช่จะเป็นไปด้วยความราบรื่น หากแต่ต้องฝ่าฝันอุปสรรคนานาประการเป็นต้นว่าปัจจัยที่จะต้องนำไปจ่ายเป็นค่าเช่าบ้านเพื่อใช้เป็นสถานที่ทำนองพุทธสมาคมและที่พักของพระธรรมทูตในระยะแรกที่ยังไม่มีวัดไทย ซึ่งมากกว่าที่เตรียมการกันไปจากเมืองไทย จนต้องดำเนินการขอรับการสนับสนุนจากมูลนิธิมหามกุฏราชวิทยาลัยด้วยการติดต่อที่ยากลำบาก

ในที่สุด ด้วยความร่วมมือรวมใจของคณะพระธรรมทูตโดยการนำของเจ้าพระคุณสมเด็จพระสังฆราช สถานเอกอัครราชทูตนักเรียนไทย และชาวไทยในออสเตรเลีย พระพุทธศาสนาก็ได้หยั่งรากลงในดินแดนประเทศนั้น โดยการจัดตั้ง**วัดพุทธรังษี**

สแตนมอร์ ขึ้นเป็นศูนย์กลางของพระพุทธศาสนา เป็นที่พึ่งที่ทำบุญประกอบศาสนกิจของพุทธศาสนิกชนในออสเตรเลีย

นับเป็นวัดไทยในต่างประเทศแห่งที่ ๔ ในโลก ต่อจากวัดไทยพุทธคยา วัดพุทธปทีป และวัดไทยลอสแองเจลิส

สัปดาห์ที่แล้วได้เล่าเรื่องไปถึงตอนที่เจ้าพระคุณสมเด็จพระสังฆราชและคณะพระธรรมทูตได้จัดตั้งวัดพุทธรังษี สแตนมอร์ นครซิดนีย์ ได้เป็นผลสำเร็จนับเป็นการหยั่งรากพระพุทธศาสนาลงดินแดนออสเตรเลียครั้งแรก สัปดาห์นี้จะได้ดำเนินความต่อไปครับ

ในราวพุทธศักราช ๒๕๑๖ นั้นในออสเตรเลีย มีนักเรียนไทยและคนไทยเริ่มไปตั้งรกรากพอสมควรแต่ยังไม่เคยมีพระภิกษุเถรวาทจากประเทศไทยไปตั้งหลักแหล่งเผยแผ่พระพุทธศาสนามาก่อน เมื่อมีคณะพระธรรมทูตไปประกาศพระศาสนาถึงที่นั่นจึงเป็นที่ชื่นชมยินดีของคนไทยที่นั่นเป็นอย่างยิ่ง ไม่เพียงแต่คนไทยเท่านั้น บรรดาพุทธศาสนิกชนชาวเอเชีย เช่น ชาวพม่า ชาวเวียดนาม บรรดาที่อยู่ในออสเตรเลีย ก็ล้วนแต่มีความยินดีทั้งสิ้น

ความชื่นชมยินดีของพุทธศาสนิกชนทั้งหลาย นับได้ว่าเป็นกำลังสำคัญของการจัดตั้งวัดในพระพุทธศาสนาให้มั่นคงขึ้นในดินแดนประเทศนั้น เพราะเหตุว่าไม่ว่าสมัยไหน ๆ นับแต่สมัยพุทธกาลเป็นต้นมาการที่พระศาสนาจะดำรงอยู่ได้ก็ต้องอาศัยการอุปถัมภ์บำรุงพระภิกษุผู้เผยแผ่พระศาสนาให้ดำรงสมณเพศอยู่ได้ตามพระธรรมวินัย

เมื่อคราวที่เจ้าพระคุณสมเด็จพระสังฆราช เสด็จไปเผยแผ่พระศาสนาที่ออสเตรเลียนั้น เมื่อบรรดาคนไทยทราบก็พากันแวะเวียนมาทำบุญ ตักบาตร ถวายภัตตาหารบำรุงคณะพระธรรมทูต ยิ่งนานวันเข้าความศรัทธาที่พุทธศาสนิชนชาวไทยก็ยิ่งมีมากขึ้น นำไปสู่การรวมแรงรวมใจกันทั้งกำลังกาย กำลังทรัพย์จนสามารถพัฒนา วัดพุทธรังสี สแตนมอร์ เป็นวัดไทยที่สมบูรณ์ขึ้นได้ในที่สุด

ควรจะบันทึกไว้ในที่นี้ด้วยว่า ในระยะที่เกิดเหตุการณ์ ๖ ตุลา ๒๕๑๙ ขึ้นในประเทศไทย บรรดานักเรียนไทยก็มีความรู้สึกและอารมณ์ต่าง ๆ ในเหตุการณ์นั้นด้วย เจ้าพระคุณสมเด็จพระสังฆราชทรงเทศนาประทานสติแก่นักเรียนไทยเหล่านั้นให้ยึดมั่นในความสามัคคี และตระหนักถึงหน้าที่ของตนคือการศึกษาเล่าเรียน นำความรู้กับไปพัฒนาประเทศชาติให้เจริญก้าวหน้าสมกับความตั้งใจ

คณะพระธรรมทูตที่เดินทางไปเผยแผ่พระพุทธศาสนาในเวลานั้น เป็นพระภิกษุที่นอกจากจะมีความรู้ในทางพระศาสนาแล้ว ยังมีความสามารถในการแสดงธรรมเป็นอย่างดี ทำให้มีญาติโยมพุทธบริษัท มาฟังธรรม ตลอดทั้งปรึกษาปัญหาทางศาสนา หรือปัญหาขัดข้องในชีวิตด้วย วัดพุทธรังษี สแตนมอร์ จึงได้กลายเป็นศูนย์กลางทางสังคมที่สำคัญของคนไทยที่ออสเตรเลียในที่สุด

ในระยะที่เจ้าพระคุณสมเด็จพระสังฆราช เสด็จไปประกาศพระศาสนาที่ออสเตรเลียนั้น เป็นระยะเวลาเดียวกับที่สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร ตั้งแต่เมื่อครั้งยังทรงดำรงเป็นอิสริยยศเป็นสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร เสด็จพระราชดำเนินไปทรงศึกษาต่อทางการทหาร ณ วิทยาลัยการทหารดันทรูน กรุงแคนเบอรา ประเทศออสเตรเลีย และทรงเป็นมิ่งขวัญของชาวไทยที่นั่น จึงเป็นเหตุให้สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้เสด็จพระราชดำเนินมาทรงบำเพ็ญพระราชกุศล และทรงธรรมที่วัดพุทธรังษีฯ ด้วยพระราชอัธยาศัยที่ใฝ่ในพระพุทธศาสนาเป็นนิจ

เมื่อการจัดตั้งวัดพุทธรังษีฯ ที่ออสเตรเลีย ดำเนินการได้เป็นรูปเป็นร่างมั่นคงขึ้นแล้ว ก็ประจวบพอดีกับพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงพระมหากรุณาโปรดสถาปนาสมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (วาสนมหาเถร) ขึ้นเป็นสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก เป็นเหตุให้เจ้าพระคุณ สมเด็จพระสังฆราช ต้องเสด็จกลับมายังประเทศไทยเพื่อทรงรับใช้เจ้าพระคุณสมเด็จพระอุปัชฌาย์ของพระองค์

อย่างไรก็ดี เจ้าพระคุณสมเด็จพระสังฆราช ก็ยังทรงเป็นห่วงการประกาศพระศาสนา ณ ดินแดนประเทศออสเตรเลีย ที่ได้ทรงร่วมกับคณะพระธรรมทูตบุกเบิกไว้ แม้เสด็จกลับมาถวายงาน

เจ้าพระคุณสมเด็จพระอุปัชฌาย์ที่ประเทศไทยแล้ว ก็ยังเสด็จกลับไปดูแลการเผยแผ่พระศาสนาที่ออสเตรเลียเป็นครั้งคราวตามโอกาสที่อำนวย

เมื่อกลับมายังประเทศไทยแล้ว เจ้าพระคุณ สมเด็จพระสังฆราช ก็ได้รับทั้งธุระพระศาสนา และการถวายงานสมเด็จพระอุปัชฌาย์อย่างต่อเนื่อง จนพุทธศักราช ๒๕๒๔ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงพระมหากรุณาโปรดเลื่อนสมณศักดิ์ พระปริยัติกวีขึ้นเป็น “พระราชสารสุธี ศรีปริยัติวราทรยติคณิสสร บวรสังฆาราม คามวาสี”

นับเป็นการได้รับพระราชทานเลื่อนสมณศักดิ์ครั้งที่ ๒

- ๕ -

เมื่อเจ้าพระคุณสมเด็จพระสังฆราช เสด็จกลับมายังประเทศไทยแล้ว ก็ได้รับธุระพระพุทธศาสนาและถวายงานเจ้าพระคุณสมเด็จพระสังฆราช (วาสนมหาเถร) อยู่โดยตลอด โดยเฉพาะอย่างยิ่งในงานด้านกิจการต่างประเทศ

ในเวลาที่เจ้าพระคุณ สมเด็จพระสังฆราช (วาสนมหาเถร) เสด็จไปทรงปฏิบัติพระกรณียกิจยังต่างประเทศ ตั้งแต่ยังมิได้รับพระราชทานสถาปนาสมณศักดิ์เป็นสมเด็จพระสังฆราช ก็ได้โปรดให้ "พระมหาอัมพร" หรือ "พระปริยัติกวี" หรือ "พระราชสารสุธี" ตามเสด็จไปปฏิบัติหน้าที่ล่ามเป็นประจำเนื่องจากทรงสามารถสื่อสารด้วยภาษาอังกฤษได้เป็นอย่างดี ฝ่ายกิจการในสำนักวัดราชบพิธ เจ้าพระคุณสมเด็จพระสังฆราช ก็ได้ทรงรับธุระทรงสอนพระธรรมวินัยแก่พระภิกษุในพระอารามมาตลอดนับตั้งแต่ยังทรงดำรงสมณศักดิ์เป็นพระมหา กระทั่งแม้ปัจจุบันก็ยังทรงสั่งสอนอยู่

นอกจากจะได้ถวายงานเจ้าพระคุณ สมเด็จพระอุปัชฌาย์แล้ว เจ้าพระคุณ สมเด็จพระสังฆราชก็ยังทรงกลับมาทำการสอนที่สภาการศึกษามหามกุฏราชวิทยาลัยอยู่เช่นเดิม การทรงงาน ณ สภาการศึกษามหามกุฏราชวิทยาลัยนี้ เป็นเหตุให้ได้ทรงมีโอกาสคุ้นเคยกับพระเถระผู้ใหญ่ในคณะธรรมยุต หลายรูป เช่น เจ้าพระคุณ

สมเด็จพระญาณสังวร (สุวฑฺฒนมหาเถร) สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก วัดบวรนิเวศวิหาร สมเด็จพระญาณวโรดม (สนฺตงฺกุรเถร) วัดเทพศิรินทราวาส นอกจากประสบการณ์ที่ได้รับจากการทรงงานแล้ว ความรู้ที่ได้รับประทานจากพระเถระผู้ใหญ่เหล่านี้ ก็ล้วนแต่เป็นประโยชน์เมื่อต้องทรงรับธุระพระศาสนาในตำแหน่งที่สูงขึ้นในเวลาต่อมา

ควรจะกล่าวไว้ด้วยว่าบรรดาศิษย์ของเจ้าพระคุณ สมเด็จพระสังฆราช ณ สภาการศึกษามหามกุฏราชวิทยาลัย นั้นมีที่เจริญในพระศาสนา ได้รับพระราชทานสมณศักดิ์เป็นพระราชาคณะผู้ใหญ่ไปแล้วก็หลายรูป ที่สึกหาลาเพศออกไปรับราชการมีตำแหน่งใหญ่โตก็มากมาย แต่ไม่ว่าลูกศิษย์เหล่านั้นจะอยู่ในเพศใด เมล็ดพันธุ์ซึ่งเป็นกำลังแห่งพระศาสนาได้แพร่กระจายไปสุดที่จะประมาณได้

นับวันเจ้าพระคุณ สมเด็จพระสังฆราชก็ยิ่งรับธุระพระศาสนามาขึ้นเรื่อยตามสมณศักดิ์ที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชทรงพระมหากรุณาโปรดเลื่อน และสถาปนาสูงขึ้นตามลำดับ นับตั้งแต่ทรงพระกรุณาโปรดเลื่อนเป็น "พระเทพเมธาภรณ์" ในพุทธศักราช ๒๕๓๓ "พระธรรมเมธาภรณ์" ในพุทธศักราช ๒๕๓๘ "พระสาสนโสภณ" ในพุทธศักราช ๒๕๔๓ และทรงพระกรุณาโปรดสถาปนาเป็นสมเด็จพระราชาคณะ ในราชทินนามว่า "สมเด็จพระมหามุนีวงศ์" เมื่อพุทธศักราช ๒๕๕๒ อาทิ ทรงดำรงตำแหน่ง

ทั้งกรรมการสนามหลวงแผนกบาลี และกรรมการสนามหลวงแผนกธรรม ซึ่งมีพระภาระจะต้องดำเนินการสอบไล่ความรู้พระปริยัติธรรมทั้งในภาษาบาลี และภาษาไทย อันเป็นการสอบสำคัญของคณะสงฆ์ซึ่งปฏิบัติสืบมาช้านาน ทรงดำรงตำแหน่งเจ้าคณะภาค ๑๔-๑๕ (ธรรมยุต) อันเป็นตำแหน่งเจ้าคณะปกครองซึ่งทรงรับธุระสืบต่อลงมาจากบูรพาจารย์ในสำนักวัดราชบพิธ นอกจากนี้ยังทรงดำรงตำแหน่งประธานมูลนิธิพระอาจารย์ฝั้น อาจาโร อันเป็นมูลนิธิที่ตั้งขึ้นเพื่อเป็นอนุสรณ์ถึงหลวงปู่ฝั้น อาจาโร ผู้เป็นพระอาจารย์ฝ่ายวิปัสสนาธุระที่ได้ถวายการสั่งสอนมาแต่ก่อน และทรงนับถือเป็นอย่างยิ่งอีกด้วย

นอกจากนี้ ด้วยพระอัธยาศัยซึ่งทรงเป็น “ครู” เจ้าพระคุณสมเด็จพระสังฆราช ยังทรงรับเป็นพระธุระในการดูแลอุปถัมภ์โรงเรียนวัดราชบพิธ ซึ่งเป็นสถานศึกษาคู่พระอาราม ที่ก่อตั้งมาตั้งแต่สมัยพระวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าพระอรุณนิภาคุณากรที่สมเด็จพระพุฒาจารย์ ปฐมเจ้าอาวาสวัดราชบพิธ และได้รับการอุปถัมภ์ดูแล โดยบูรพาจารย์ของพระอารามมาทุกสมัย เป็นต้นว่าได้ทรงเอาใจใส่ประทานพระโอวาทแก่นักเรียนเป็นประจำในทุกโอกาสที่เสด็จไปยังโรงเรียน และทรงเอาพระทัยใส่กวดขันกริยามารยาทของนักเรียน ให้เหมาะสมกับเป็นผู้มีการศึกษาได้รับการอบรมไปจากสำนักอันดี

การเอาพระทัยใส่ประทานพระอุปถัมภ์แก่นักเรียนโรงเรียนวัดราชบพิธนี้ นอกจากจะประทานพระเมตตาแก่นักเรียนปัจจุบันแล้ว ยังประทานแก่นักเรียนเก่าด้วย ในโอกาสสำคัญที่นักเรียนเก่าราชบพิธกลับมายังโรงเรียน หรือมายังพระอาราม เช่นในวันที่ ๒ มีนาคม ของทุกปี อันเป็นวันคล้ายวันประสูติของสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (วาสนมหาเถร) ซึ่งเป็นวันรวมน้ำใจชาวราชบพิธทุกฝ่าย ที่ทั้งนักเรียน นักเรียนเก่า และญาติโยม จะมาร่วมกันบำเพ็ญกุศลถวายสมเด็จพระสังฆราชพระองค์นั้น หรือวันสำคัญในพระพุทธศาสนาอื่น ๆ ตลอดจนเทศกาลต่าง ๆ เช่น วันขึ้นปีใหม่หรือวันสงกรานต์ เจ้าพระคุณ สมเด็จพระสังฆราชจะทรงทักทายถามไถ่ความเจริญก้าวหน้าของศิษย์ราชบพิธแต่ละคนว่าเมื่อจบจากโรงเรียนไปแล้ว ไปศึกษาต่อที่ไหน มีผลการเรียนเป็นอย่างไร ตรัสประทานกำลังใจ ตลอดจนประทานพระโอวาทอย่างไม่ถือพระองค์ นับเป็นสิริมงคลและเป็นกำลังใจของนักเรียนเก่าราชบพิธเหล่าทั้งหลายอย่างยิ่ง

พระกรณียกิจและพระจริยาวัตรอันงดงามของสังฆราชพระองค์นี้ เขียนอย่างไรก็ไม่หมดหรอกครับ

เจ้าพระคุณ สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (อมฺพรมหาเถร) สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ทรงปรากฏพระกิตติคุณว่าทรงเป็นพระมหาเถระ ที่ทรงไว้ซึ่งความสมถะตามวิธีแห่งสมณะตามพระอริยวินัย ทั้งยังทรงไว้ซึ่งความเมตตาแก่พุทธบริษัททั้งหลายไม่เลือกหน้า

พระสมณกิจซึ่งเจ้าพระคุณ สมเด็จพระสังฆราชได้ทรงปฏิบัติมาตั้งแต่ทรงรับตำแหน่งเป็นเจ้าอาวาสวัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม มีตั้งแต่เวลาเช้าจนถึงค่ำ

ตั้งแต่เช้าตรู่เมื่อตื่นบรรทมแล้ว หากไม่ได้มีพระกรณียกิจใดก็มักจะเสด็จลงจากตำหนักอรุณ ทรงพระดำเนินตรวจตรารอบเขตพุทธาวาสของวัดราชบพิธ นอกจากจะได้ทรงดูแลพระอารามตามพระภาระที่ทรงเป็นเจ้าอาวาสอยู่แล้ว ยังได้ทรงออกกำลังพระวรกายด้วย

เมื่อเสด็จกลับขึ้นตำหนักอรุณ ก็จะมีพุทธศาสนิกชนจำนวนหลายคนมารอยคอยอยู่บริเวณตำหนักบริเวณที่เป็นส่วนนอกที่ประทับเพื่อรอคอยถวายภัตตาหาร ตลอดจนขอพระเมตตาโดยประการต่าง ๆ บางรายก็มาถวายสักการะเพื่อความเป็นสิริมงคลมีเพียงแต่ดอกไม้ธูปเทียน หรือพวงมาลัยจากตลาดเพียงพวงเดียวมาถวาย

ก็ทรงรับไว้ด้วยความเมตตาไม่มีการแบ่งแย่ง ผู้ที่มาถวายภัตตาหารบางรายเป็นผู้มีอาชีพขับรถรับจ้างซื้ออาหารสำเร็จรูปบรรจุถุงจากตลาดสด บางรายเป็นคหบดีจัดภัตตาหารอันวิจิตรใส่ภาชนะสวยงามมาถวายก็ทรงรับไว้ และเสวยสนองศรัทธาเสมอหน้ากัน โดยจะประทับที่โต๊ะไม้เรียบง่าย ไม่มีอาหารชนิดใดที่โปรดเสวยเป็นพิเศษ หากแต่มักจะเสวยอาหารที่ย่อยง่ายและไม่มีรสจัดเกินไป ตามที่แพทย์ถวายคำแนะนำ

ราว ๙ นาฬิกา อันเป็นกำหนดเวลาทำวัตรเช้า ไหว้พระสวดมนต์ตามระเบียบของวัดราชบพิธที่กระทำทุกวัน ก็จะเสด็จลงพระอุโบสถ ทรงนำไหว้พระสวดมนต์เป็นประจำ ในเวลาที่ทรงนำสวดมนต์นี้ ทรงพิถีพิถันเป็นอย่างมากทรงเน้นย้ำให้พระภิกษุในพระอาราม ออกเสียงคำสวดมนต์ตามอักขรวิธีในภาษามคธให้ถูกต้อง เมื่อใดที่พระสงฆ์ในพระอาราม สวดมนต์ไม่ชัดเจนหรือไม่ถูกต้องตามลักษณะการออกเสียงภาษามคธ หรือสวดยังไม่พร้อมเพรียงกันก็จะโปรดให้หยุดสวด ทรงชี้แจง และโปรดให้สวดใหม่อีกครั้งเพื่อความงดงามพร้อมเพรียงของหมู่สงฆ์

หลังจากเสด็จลงทำวัตรแล้ว ก็มักจะเป็นเวลาที่ทรงรับกิจนิมนต์ไปทรงประกอบศาสนกิจในที่ต่าง ๆ เช่น การเจริญพระพุทธมนต์ในงานบุญของพุทธศาสนิกชนทั้งหลาย การที่ทรงรับนิมนต์นี้มิได้ทรงแบ่งแยกว่าจะต้องเป็นบุคคลสำคัญ หรือบุคคลที่ทรงคุ้นเคย

ผู้ใดไปนิมนต์ถ้าทรงว่างก็จะเสด็จไปสนองศรัทธาเขาเหล่านั้น และที่สำคัญทรงรับและจดรายการที่พุทธศาสนิกชนมานิมนต์ด้วยพระองค์เอง โดยไม่มีเลขานุการ หรือผู้ช่วยใด ๆ ถ้าวันใดไม่มีพระกรณียกิจก็ทรงพักผ่อนอยู่ในตำหนักอรุณ ทรงอ่านหนังสือต่าง ๆ

การเสด็จออกไปนอกพระอารามนั้น ผู้ที่นิมนต์เจ้าพระคุณสมเด็จพระสังฆราช ต้องนำรถมารับพระองค์ไป ด้วยเหตุว่าไม่ทรงมีรถยนต์เป็นของส่วนพระองค์ แต่ถ้าคราวใดรถที่มารับเกิดมาไม่ทันเวลาก็ไม่ทรงรอช้า โปรดให้ลูกศิษย์ออกไปโบกรถแท็กซี่ โปรดจะทรงนั่งรถแท็กซี่แม้แต่ในเวลาเสด็จไปพบแพทย์ที่โรงพยาบาลก็ตาม ด้วยทรงเห็นว่าไม่ลำบากเรื่องที่จอดรถ

ส่วนพระกรณียกิจในเวลาเย็นนั้น ราว ๑๗ นาฬิกา ๓๐ นาที ก็จะเสด็จลงพระอุโบสถอีกครั้ง เพื่อทรงนำภิกษุสามเณรในพระอารามทำวัตรเย็นไหว้พระสวดมนต์อีกครั้ง เมื่อเสร็จจากการไหว้พระสวดมนต์แล้ว ก็จะเสด็จขึ้นตำหนักอรุณ เพื่อประทานโอกาสให้พุทธศาสนิกชนเฝ้าอีกครั้ง ในตอนเย็นถึงค่ำนี้ มักจะเป็นผู้ที่ทรงคุ้นเคยมาถวายสักการะและกราบทูลเรื่องต่าง ๆ ตลอดจนเสนอกิจการคณะสงฆ์ให้ทรงทราบและทรงสั่งการตามพระภาระที่ทรงรับธุระพระพุทธศาสนาอยู่ การสนทนาในตอนเย็นถึงค่ำนี้ ก็เป็นเช่นเดียวกับในเวลาเช้าที่จะมีพระดำรัสกับผู้มาเฝ้าอย่างไม่ถือพระองค์เป็นเวลานาน บางวันล่วงเข้า ๓ ถึง ๔ ทุ่มก็ปรากฏ

ในเวลาค่ำนี้นอกจากจะต้องทรงต้อนรับญาติโยมที่มาเฝ้าแล้ว ในบางวันยังต้องทรงสั่งสอนพระนวกะซึ่งทรงเป็นพระอุปัชฌายะตามพระวินัยด้วย หรือบางวันก็ต้องทรงรับผู้ที่มาถวายตัวเป็นอุปสัมปทาเปกข์หรือนาคที่จะมาขอบวชกับพระองค์นั่นเอง การที่ทรงสอนพระนวกะซึ่งเป็นสัทธิวิหาริกของพระองค์นั้น ก็ทรงสอนอย่างตั้งใจเป็นเวลานาน ด้วยความที่ทรงมุ่งหวังให้สัทธิวิหาริกเหล่านั้นได้เจริญในธรรมตลอดเวลาที่อยู่ในสมณเพศ ส่วนการที่ต้องเสด็จออกทรงรับผู้มีศรัทธามาขอประทานอุปสมบทนั้น เมื่อทรงรับเป็นอุปสัมปทาเปกข์ในพระองค์แล้วก็จะทรงคิดนามฉายา คือ ชื่อภาษามคธสำหรับใช้ในเวลาที่อุปสมบทในพระศาสนาประทานด้วย การคิดนามฉายานี้เป็นที่เลื่องลือว่าทรงพระเมตตาจะทรงคิดประทานด้วยความตั้งพระทัยจริง ๆ บางคราวใช้เวลาหลายชั่วโมง

เมื่อทรงเสร็จพระกรณียกิจทั้งปวงแล้ว ก็จะทรงนมัสการพระรัตนตรัย แล้วเสด็จเข้าที่พระบรรทมในห้องเล็ก ๆ ในตำหนักอรุณซึ่งมีขนาดความกว้างยาวราว ๓ คูณ ๔ เมตรเท่านั้น

ทรงปฏิบัติพระกรณียกิจเพื่อพระศาสนาโดยดำรงพระองค์อย่างเรียบง่ายเช่นนี้ ทุกวัน

นานวันเข้า คุณความดีทั้งในคติโลกและคติธรรมที่ เจ้าพระคุณ สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (อมพรมหาเถร) สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ได้ทรงสั่งสมบำเพ็ญก็ยิ่งจะปรากฏเด่นชัด เป็นที่สรรเสริญไปทั่ว ไม่เพียงแต่เฉพาะในประเทศไทย หากแต่ยังรวมถึงในต่างประเทศด้วย ดังปรากฏว่าได้มีชาวต่างประเทศรู้จัก สนใจเลื่อมใสถึงกับมีจดหมายมาติดต่อสนทนาธรรมด้วย

เมื่อวันที่ ๒๔ ตุลาคม ๒๕๕๖ เจ้าพระคุณ สมเด็จพระญาณสังวร (สุวฑฺฒนมหาเถร) สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก วัดบวรนิเวศวิหาร ผู้ทรงเป็นประมุขแห่งสังฆมณฑลไทย ได้สิ้นพระชนม์ลงท่ามกลางความเศร้าโศกเสียใจของพุทธศาสนิกชน เป็นเหตุให้ตำแหน่งสมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ว่างลง

หลังจากพระราชพิธีพระราชทานเพลิงพระศพ สมเด็จพระสังฆราชวัดบวรนิเวศวิหารเสร็จสิ้นเรียบร้อยแล้ว สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร ผู้ทรงพระคุณอันประเสริฐ จึงมีพระราชโองการโปรดสถาปนา สมเด็จพระมหามุนีวงศ์ วัดราชบพิธ ขึ้นเป็นสมเด็จพระสังฆราช ตามกฎหมายและโบราณราชประเพณี ดังความตอนหนึ่งในประกาศสถาปนาว่า

"...มีพระราชโองการโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้ประกาศว่า โดยที่ตำแหน่งสมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ว่างลง สมควรที่จะสถาปนา สมเด็จพระราชาคณะขึ้นดำรงตำแหน่ง สมเด็จพระสังฆราช เพื่อจักได้บริหารการพระศาสนา ให้สมบูรณ์สืบไป

จึ่งทรงพระราชดำริว่า สมเด็จพระมหามุนีวงศ์ เป็นพระเถระผู้เจริญในสมณคุณยินดีในเนกขัมมปฏิบัติ สมบูรณ์ด้วยศีลสมาจารวัตร รัตตัญญูมหาเถรกรณธรรม ดำรงสถาพรอยู่ในสมณพรหมจรรย์ตลอดมา เป็นเวลาช้านาน ได้ประกอบกรณียกิจเป็นหิตานุหิตประโยชน์แก่พุทธจักรและราชอาณาจักรอย่างไพศาล...

...บัดนี้ เป็นที่ประจักษ์ว่า สมเด็จพระมหามุนีวงศ์ เป็นผู้เจริญยิ่งด้วยพรรษายุกาล รัตตัญญู มหาสถาวีรธรรม ยินดีในเนกขัมมปฏิบัติ ทั้งคันถธุระและวิปัสสนาธุระ เป็นอจลพรหมจริยาภิรัต ดำรงมั่น ในไตรสิกขามิได้เสื่อมถอย มีจริยาการสำรวมเรียบร้อย ไม่หวั่นไหวต่อโลกามิส เป็นคุรุฐานียบัณฑิต ผู้มีกิตติประวัติอันผ่องแผ้ว สงเคราะห์พุทธบริษัท ปกครองคณะสงฆ์ เป็นอุปัธยาจารย์ของมหาชน มากมาย มีศิษยานุศิษย์แพร่หลายไพศาล เป็นที่เคารพสักการแห่งมวลพุทธศาสนิกบริษัททั่วสังฆมณฑล ตลอดจนประชาราษฎรทั่วไป สมควรจะได้สถาปนาขึ้นเป็นสมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ประธานาธิบดีแห่งสังฆมณฑล เพื่อเป็นศรีศุภมงคลแห่งพระบวรพุทธศาสนาสืบไป

จึ่งมีพระราชโองการโปรดสถาปนา สมเด็จพระมหามุนีวงศ์ ขึ้นเป็นสมเด็จพระสังฆราช...”

ครั้นวันที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐ จึงได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้ตั้งการพระราชพิธีสถาปนาสมเด็จพระสังฆราชขึ้น ณ พระอุโบสถ วัดพระศรีรัตนศาสดาราม ในพระบรมมหาราชวัง ท่ามกลางสังฆมณฑล และพุทธศาสนิกชนจำนวนมหาศาลที่ไปชุมนุมเฝ้าชมพระบารมีอยู่ ณ ที่นั้น รวมทั้งอีกมากมายที่เฝ้าชมการถ่ายทอดสดอยู่ทั้งในไทยและต่างประเทศ

ในวันนั้น สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ให้อาลักษณ์ กองอาลักษณ์และเครื่องราชอิสริยาภรณ์ สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี อ่านประกาศกระแสพระราชโองการสถาปนาสมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ทรงถวายน้ำพระมหาสังข์ทักษิณาวัฏแด่สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก และถวายพระสุพรรณบัฏ พระตราตำแหน่ง พัดยศ และเครื่องสมณศักดิ์ ท่ามกลางการเจริญชัยมงคลคาถา ลั่นฆ้องชัย เป่าสังข์ แกว่งบัณเฑาะว์ ประโคมสังข์ แตร ดุริยางค์ตามราชประเพณี รวมทั้งการเจริญชัยมงคลคาถาของพระสงฆ์ตามพระอารามทั่วราชอาณาจักรซึ่งชุมนุมในพระอุโบสถเจริญชัยมงคลคาถาและย่ำระฆัง

ที่สำคัญที่สุดคือท่ามกลางการแซ่ซ้องของประชาชนทั่วราชอาณาจักรในพระราชกุศลคราวนี้

สมเด็จพระสังฆราชได้เสด็จสถิตในที่สกลมหาสังฆปริณายกแล้ว

ทีฆายุโก โหตุ สังฆราชา

His Holiness Somdet Phra Ariyavongsagatayana

(Ambara Mahāthera)

The Supreme Patriarch of Thailand

Composed by Emeritus Professor Dr. Borwornsak Uwanno

Translated by Lecturer Siratach Sirichumsang

English Translation Proofread and Edited by

Associate Professor Dr. Chinnapat Panwisawas

and Mr. Possapon Charoenporn

Author's Preface

On the auspicious occasion of the 93th birthday celebration of His Holiness Somdet Phra Ariyavongsagatayana (Ambara Mahāthera), The Supreme Patriarch of Thailand under the patronage of His Majesty the King on 26 June 2020, Executive Committee of Rajabopit Sathitmahasimaram Temple led by Venerable Somdet Phra Maha Virawong (Aggajina Thera) officially informed me that the Committee would indeed like to publish the series of articles entitled: *"His Holiness Somdet Phra Ariyavongsagatayana (Ambara Mahāthera), The Supreme Patriarch of Thailand"*, which was my publication, with an aim to distribute this publication to attendees as a token in the auspicious celebration as well as a mark of honour to The Supreme Patriarch. With the utmost respect and genuine belief in His Holiness the Supreme Patriarch and Venerable Somdet Phra Maha Virawong (Aggajina Thera) I am utterly delighted to publish this series of articles as per request.

This series of articles was the publication that I had composed after I was officially informed the greatly delighted news that His Majesty the King, the most respectful King, had conferred the Royal appointment of Somdet Phra Maha Muniwong, who is a deeply admired monk of Thai sangha and one of the most respected monks in meditation circle, to become the Supreme Patriarch of Thailand. I have published these articles in my column "The view of Two Generations" in Daily News, a Thai newspaper, between February and April 2017 in a row.

According to what I have recollected and reminded that not merely these will be articles that express sincere appreciation of His Holiness' biography and great renown with an intention to use straightforward language, but this publication also records the moments, feelings and happiness of people in that joyous celebration as well. It can be thought that the value of this is beyond my expectation at the first instance by far. This publishing therefore reprints the original texts from the published series in the newspaper with minor adaptations. Therefore,

all names and titles mentioned throughout this book remain the same as the original text for the sake of historical evidence and the writings for such joyous occasion.

In composing this article, I would like to thank Lecturer Siratach Sirichumsang, my student and assistant, who was Saddhiviharika of His Holiness Somdet Phra Ariyavongsakatayana since his ecclesiastical peerage of the rank of Somdet Phra Rachakhana. Lecturer Siratach has assisted in compiling the text since the first publishing and coordinating on this publishing too. Thanks go to Mr. Apirak Namwicha who is His Holiness' attendant as he has provided information regarding His Holiness' biography. Moreover, Mr. Apirak assisted me in finding figures in the first publication.

On the auspicious occasion of the 93th birthday celebration of His Holiness this year, may the power of the Triple Gem protect and bless His Holiness Somdet Phra Ariyavongsagatayana with healthy, success, and being the respectful Holiness of Thai Buddhists as well as

international ones eternally. Last but not least, I would like to congratulate to Executive Committee of Rajabopit Sathitmahasimaram Temple which organises the auspicious birthday celebration and publishes this book. This is genuinely considered as a praiseful way to express profound gratitude.

Emeritus Professor Dr. Borwornsak Uwanno
Fellow of the Royal Society of Thailand

Royal Society of Thailand, Bangkok
6 May B.E. 2563 Visakha Puja

Translator's Preface

As the Executive Committee of Rajabopit Sathitmahasimaram Temple led by Venerable Somdet Phra Maha Virawong (Aggajina Thera) would like to publish the series of articles entitled: *'His Holiness Somdet Phra Ariyavongsagatayana (Ambara Mahāthera), The Supreme Patriarch of Thailand'*, written by Emeritus Professor Dr. Borwornsak Uwanno, for the memorable gift on the Royal Merit-Making Ceremony of the 93th birthday celebration of His Holiness Somdet Phra Ariyavongsa-gatayana (Ambara Mahāthera), The Supreme Patriarch of Thailand under the patronage of His Majesty the King on 26 June 2020, and the assignment for me to do English translation, I am truly honoured and wholeheartedly appreciated.

In this translation, I intend to keep the form and the content of the original articles as much as possible, except in some sections where the difference in sentence rearrangement in English are anticipated in order to obtain

better understanding and suit with the nature of English language merely.

I would like to express my profound gratitude to Emeritus Professor Dr. Borwornsak Uwanno who provide the permission to translate the series of articles into English. I would also like to thank Mr. Apirak Namvicha who is a His Holiness' student of Rajabopit Temple the same as mine, and he helps organise everything from the beginning until finished. Thanks go to officers at Department of International Relations for Buddhism, Division of Support for Buddhism Propagation, Office of National Buddhism and Lecturer Dr. Natchapol Sirisawad, who help search for some specific technical terms.

In addition, my sincere appreciations go to Associate Professor Dr. Chinnapat Panwisawas and Mr. Possapon Charoenporn, who are my true friends and help review, edit, and comment on my English usage for this translation, to the best of their knowledge. This would not be perfect, as appeared in this book, without their kindness and wisdom.

Despite the fact that there has been some time limit for this translation work, any mistakes and imperfections might be found with any reasons. I, myself, would like to sincerely apologise and beg your pardon. If there is anything good out of this translation, I would sincerely acknowledge everyone whom I have mentioned previously.

I would kindly like to give this translation whose great efforts and perseverance of a His Holiness's Suddhivihārika has done, as if gorgeous flower, incense and candle, to pay respect to the kindness of His Holiness Somdet Phra Ariyavongsagatayana (Ambara Mahāthera), The Supreme Patriarch of Thailand - my preceptor.

Siratach Sirichumsang

8 June B.E. 2563

His Holiness Somdet Phra Ariyavongsagatayana (Ambara Mahāthera), The Supreme Patriarch of Thailand

- 1 -

On 12 February 2017, it can be considered as one of the most auspicious occasions in the Kingdom of Thailand since His Majesty the King issued the Royal command to appoint Somdet Phra Maha Muniwong, Abbot of Rajabopit Temple, to be the Supreme Patriarch of Thailand with the name traditionally inscribed in the royal golden plaque that:

"Somdet Phra Ariyavongsagatayana
Sukhumdhammavithanthamrong
Sakonmahasonghaparinayok Tripidokdharajarn
Ambarabhidhansanghavisut
Pabhojjanuttamasasanasophon
Kittiniramonkhuruthaniyabandit
Vajiralongkornnarispasannaphisitprakat

Visarathanatdhammatutaphivut

Thosamintharasommutpathomsakonkhanathibet

Pavittanettayophatvasanawongsawiwat

Bhuddhaparisatkharavasathan

Vibulasilasamajaravatvipassanasunthorn

Jinavaramahamunivongsanusit Bovondhammabopit

Somdet Phra Sangharaja."

In this week, 'The View of Two Generations' column will discontinue publishing the series of 'The Buddha Image of the Kingdom' for a while. Instead, I will write the story of 'The Supreme Patriarch of Thailand.'

Readers who continuously follow up this column for quite some time may remember that I once wrote the series of "His Holiness Somdet Phra Ariyavongsagatayana (Vāsana Mahāthera)" which was published for four consecutive weeks.

Among Buddhist students of His Holiness Somdet Phra Ariyavongsagatayana (Vāsana Mahāthera), or preceptor monks whom he made the ordination ceremony, there was a novice Amborn who came from Ratchaburi Province.

At the time, no one imagine that, 70 years later, the novice will be royally appointed to be the Supreme Patriarch of Thailand as same as his preceptor, and Phrachao Worawong Thoe Kromma Luang Jinavorn Sirivaddhana Somdet Phra Sangharaja Chao, preceptor of his preceptor.

Somdet Phra Ariyavongsagatayana (Ambara Mahāthera) was originally born in Ratchaburi province of Thailand. His parents are Mr. Nub and Mrs. Tan Prasatthaphong. The Supreme Patriarch received his foundational education at Dhevanukoar Kongbinnoi IV School in Lopburi Province until he finished grade 4 at the primary school. The Supreme Patriarch shined his talent and genius in studying since he was young. There was a time, he made a joke that ***'when I studied in the primary school, I had never and ever been the third place of the class.'*** This was because he always was the first or the second ranks on the exams.

With the consequence of his good merit, he was ordained a novice monk following his grandmother's passionate desire at Sattanartpariwat Temple in

Ratchaburi province with Venerable Phra Dhammasenani (Ngeon Nando) as his preceptor. Similarly, due to his grandmother's great wish, he did not leave the monkhood as he previously intended. Rather, he had the faithfulness gowned up in the life of Buddhism and vowed of chastity. The Supreme Patriarch had passed the highest level of Buddhist dhamma and the dhamma scholar advanced level since he was a novice monk. This was the witness of his truly effort.

Later on, the novice monk moved to Bangkok and lived at Rajabopit Sathitmahasimaram Temple, following the recommendation of Somdet Phra Buddhapaphotchanabordi (Thongjuea Cintākara Thera), the fifth Abbot of Rajabopit Temple, when he had the ecclesiastical peerages as Phra Jindakaramuni. After staying at Rajabopit Temple for a year, he was ordained to the full status of the Buddhist monkhood by Somdet Phra Ariyavongsagatayana (Vāsana Mahāthera), the fourth Abbot of the temple, who was known as Phra Debmoli at that time, presided over the ordination ceremony.

In the past, a novice monk from countryside could move and stay in a temple in Bangkok only if he had a recommender supporting his application. The Abbot of the temple needed to be convinced in the novice monk to accept the stay in temple. Particularly, for the Royal Temple, the strong recommender was extremely needed. With this regards, Somdet Phra Ariyavongsagatayana (Vāsana Mahāthera) may be able to see that novice Parian or samanen Parian named 'Amborn' who Phra Jindakaramuni had introduced to stay at the temple will achieve in his Buddhist monk life. Therefore, he accepted the novice Amborn into Rajabopit Temple and he was the preceptor in the novice's ordination ceremony.

After the ordination ceremony, 'Phra Maha Amborn' had paid attention to studying both Pali and University education. That was what His Holiness had his attention to study and accomplish the levels 5 and 6 of Buddhist dhamma in Royal Pali Examination in B.E. 2491 and 2493, respectively, from the School of Wat Rajabopit. In addition, His Holiness has studied in 'Educational Council of

Mahamakut Royal College', in Thai a Buddhist university of Thailand - after which it was renamed as Mahamakut Buddhist University - until he graduated as the fifth cohort of Bachelor of Arts (Buddhist Studies) programme in B.E. 2500.

It should mention here that Educational Council of Mahamakut Royal College at that time was in the age of University construction. The person who played a major role in that was Phra Sri Visutthiyana. He had later left the Buddhist monkhood and named Ajarn Sucheep Punyanupap who is very well-known in Buddhist education. Buildings at the University during that period of time were not elegant as it is at present. Instead, use had been made of the space at Wat Bowonniwet, and textbooks as well as equipment were not well-organised. However, the education there was truly high standard. It could be said that graduates from Educational Council of Mahamakut Royal College at that time were genuinely capable and perseverant. His Holiness Somdet Phra Ariyavongsagatayana (Ambara Mahāthera) was one of them. Later on, His Holiness has an opportunity to

repay to the University where he studied in the role of Professorship and Presidentship of the University Council.

Having told literally, I ran out of space to write already. I, therefore, leave the remaining to be told in the next week column then.

A long queue of tens of thousands of Buddhists per day waiting in line to greet and pay respect to His Holiness Somdet Phra Ariyavongsagatayana (Ambara Mahāthera) at Rajabopit Temple on 13-15 February B.E. 2560 can reflect Buddhists' faith and respect for the Supreme Patriarch. This phenomenon indicates that Buddhism in Thailand would be peaceful under His Holiness's prestige. Besides, a congregation of various religious leaders in Thailand, including Christians, Muslims and Brahmas, coming to pay vicarious pleasure to the Supreme Patriarch, also shows that Thailand, at that time, was united with harmony under the shade of the same Thai flag.

Last week, this column started presenting you the biography of Somdet Phra Ariyavongsagatayana (Ambara Mahāthera) prior to His Holiness' graduation from Mahamakut Royal College. This week, this column will further narrate the story of the Supreme Patriarch of Thailand.

After graduated from 'Mahamakut' Royal College, as a youth monk, he was a significant person in propagation of Buddhism, and also managerial operation of Rajabopit Temple. Apart from general duty as other monks in temples, he had a special duty at that time which was not known widely; he was a monk who remembered and recited the Patiimokkha - the 227 precepts of Buddhist monk in the meeting according to the Lord Buddha's rules - on the occasions that monks in Rajabopit Temple join the Patiimokkha meeting in the temple's ordination hall twice a month for several years.

Not every monk was able to perform this assigned duty since it required both strong endeavour in order to learn the Patiimokkha, and precise memories to remember the content and announce in the assembly without any single error. It was said that he carried out duty excellently. He pronounced the Patiimokkha in Pali accent clearly and beautifully. His performance greatly pleased Somdet Phra Ariyavongsakatayana (Vāsana Mahāthera) - his preceptor.

In Rajabopit Temple, Phra Maha Amborn had been continuously and closely taught and looked after by Somdet Phra Buddhaphabojjanabordi (Cintākara Thera) since Somdet Phra Buddhaphabojjanabordi was still as Phra Jindakaramuni. Moreover, Venerable Somdet had led Phra Maha Amborn to greet and to be under the care of Vipassana teachers who stayed in many parts of the country. For example, Luang Pu Waen Suciṇṇo in Chiang Mai, Luang Pu Fan Ācāro in Sakon Nakhon and Luang Pore Cha Subhaddo in Ubon Ratchathani. Somdet Phra Buddhaphabojjanabordi persuaded His Holiness or Phra Maha Amborn, at the time, to practise Vipassana, following the way of those previous Vipassana teachers have practised. In addition, in the same time, His Holiness also accepted to be the lecturer to teach at Mahamakutta Royal College

In B.E.2509, the administrative organisation of Thai Monk had the mind to send 'Phra Dhammathut' or the Buddhist Missionary to other countries to propagate the Buddhism. Therefore, His Holiness the Supreme Patriarch applied to join the training as the first generation of the 'Phra Dhammathut'.

Regarding 'Phra Dhammathut' training at first, as travelling to propagate the religion in foreign countries was still very difficult and expensive, the Thai monk's organisation must carefully choose monks with knowledge and ability to propagate the Buddhism. The monks who will be 'Phra Dhammathut' must be able to effectively communicate in English with foreigners in order to teach the Lord Buddha's teaching. Additionally, during the training, the trainees have to join Vipassana practices with knowledgeable and respected teachers, such as Buddhadasa Bhikkhu of Suan Mokkh in Surat Thani or Ajahn Phra Maha Bua Ñāṇasampanno at Phha Ban Taad Temple in Udon Thani. It can be said that the training course then was really strict.

When His Holiness the Supreme Patriarch finished Phra Dhammathut training course, Mahamakut Royal College sent him to study aboard in Master Degree at Banaras Hindu University in India, according to a signed agreement between both institutions.

On the departure date, many high-ranking Buddhist monks went to greet His Holiness (Phra Maha Amborn, at the time) at Don Mueang Airport including Somdet Phra Buddhaghosajarn - later Somdet Phra Ariyavongsakattayana (Vāsana Mahāthera) the Supreme Patriarch, of Rajabopit Temple - his preceptor and Phra Sasanasophon - later Somdet Phra Yanasangvara (Suvaḍḍhana Mahāthera) the Supreme Patriarch, of Bowonniwet Vihara Temple. A picture taken on that day can be considered as a historic picture of the Thai monk's organisation in which three Supreme Patriarchs of Rattanakosin Era - the 18th, 19th and 20th Supreme Patriarchs - were in the same frame. This picture can evidence that the present Supreme Patriarch has been the great hope of the Thai monk's organisation since then.

When he arrived India, there was the Indian nation-alism movement against the British. His Holiness said that when he arrived, he almost missed a chance to learn in English due to the movement. Fortunately, his lecturer was sympathetic and given both in Hindi and English. He put

tremendous efforts in studying. Finally, he graduated and received a Master Degree in History.

During the stay in India, he also observed the growth of Education in foreign country, as well as the way of life and civilization in India. Despite staying in the foreign country, he did not neglect the precepts of Buddhist monk. On the contrary, he still strictly kept following the precepts of Buddhist monk. For example, he did not handle money. All the time that he stayed in India, he assigned a duty to a churchwarden, following monk's disciplines.

He graduated from India in B.E. 2512.

The View of two Generations next week will be the story when the young Phra Maha returned to his motherland after finishing study aboard.

Studying aboard in the past was very difficult. Graduates, when coming back to home country, were outstanding in the society, particularly among Thai monks. Apart from travelling to the Lord Buddha's homeland in India or going to Langa to learn the Buddhist teachings following the Thera from the ancient times, there were rarely Thai monks studying aboard then. A newly-graduated monk from abroad was new thing for Thai monk community.

When Phra Maha Amborn came back to Thailand with a Master degree in History and archaeology from Banaras Hindu University, his instructors and friends were very proud of him. As far as Somdet Phra Buddhaphabhojjanabordi of Rajabopit Temple or Phra Dhammajindaphorn, at the time, went to Don Mueang to take a young Phra Maha back to the temple by himself as he never did the same for another monk, novice or disciple.

Somdet Phra Buddhaphabhojjanabordi (Cinthākara Thera) was commonly known that he was strict and laconic but kind like other elder monks in the past. He barely spoke to anyone that he was pleased with or merciful to his disciples. Instead, he always showed his mercy with his action like this time when he went to the airport to take Phra Maha Amborn, his favourite student, back to the temple by himself.

When arrived Rajabopit Temple, first thing Phra Maha Amborn did was paying homage to Phra Buddha Aangkirot the buddha image in the ordination hall of the temple, amidst of voice of Victorious Spell or Jayamaṅgalagāthā by monks of Rajabopit Temple, who assembled in the hall. Among the those was Somdet Phra Ariyavongsakatayana (Vāsana Mahāthera), the Abbot of the temple, or Somdet Phra Buddhaghosajarn, at the time, who was a chairman of ceremony welcoming Phra Maha Amborn who went to study and brought the success back to the temple and Thai monk community. He is considered as one of the first monks who graduated from abroad.

For the occasion, Somdet Phra Ariyavongsakatayana (Vāsana Mahāthera) presented Phra Maha Amborn a Buddha Image. Until now, His Holiness placed this Buddha image on an altar in his cubicle, together with a portrait picture with a signature of his preceptor, Somdet Phra Ariyavongsakatayana (Vāsana Mahāthera).

After coming back, he returned to be a lecturer at Mahamakutta Royal College where he taught elementary English, which was the subject he specialised in and Thai monks at the time rarely studied. He taught this subject for many years.

On 5 December B.E.2514, His Majesty King Bhumibhol Adulyadej had the royal command to appoint Phra Maha Amborn to be Phra Rachakhana in the name as **'Phra Pariyattikawi'** because of serving the religion for long time.

Then, about B.E.2515-2516, Somdet Phrayanasangvara (Suvaḍḍhana Mahāthera), since he still not be promoted to be the Supreme Patriarch, approached His Holiness or Phra Pariyattikawi, at the time, to be the representative of

Thai monk's organization to start the propagation of the Buddhism by missionary work in Australia as Phra Dhammathut. After he already made definite decision, he went to propagate the religion in Australia in B.E.2516.

Travelling to propagate the Buddhism as Phra Dhammathut, at the time, was not an easy work !

Please imagine that, nowadays, even there are Thai Buddhist temples in foreign countries for staying, doing the duty following the monk's precepts and teaching, religion propagation of Thai monks is still difficult to make the foreigner to understand the Buddhist teachings, appreciate and maintain the Buddhism. However, when His Holiness travelled to Australia, there was not, even, Thai Buddhist temple. He and his colleague in Phra Dhammathut group had to reclaim and start the religion propagation by themselves.

Working of Phra Dhammathut group in Australia did not perform smoothly. They must overcome many obstacles, such as money, that the group brought from Thailand for renting a house to use in the same way as

Buddhist association and monks' residence in the beginning period that still did not have Thai temple, was not enough and the group had to contact with difficulty to ask Mahamakutta Rajjavittayalai foundation for financial help.

Finally, with cooperation of Phra Dhammathut group with the leading of His Holiness, the Royal Thai Embassy, Thai students and Thai people in Australia, the Buddhist Religion took root in Australia's land by establishing of Buddharangsee Stanmore Temple as a centre of Buddhism and a place for refuge and making merits and perform religious activities for Buddhist people in Australia.

This temple in the fourth among Thai temples in foreign country following Wat Thai Bodhgaya, Buddhapadipa Temple, and Wat Thai Los Angeles.

Last week, this column mentioned about the story when His Holiness and his colleagues has organised the Phra Dhammathut group to be successfully established at Buddharangsee Stanmore Temple, Sydney. This was the first step of Buddhism taking root in the land of Australia. We will continue this week.

About B.E. 2016, there were some Thai students and Thai people living in Australia. However, no Theravata monk from Thailand had ever settled to propagate the religion in Australia. The arrival of Phra Dhammathut group for religious propagation therefore highly made appreciation and happiness for Thai people. Moreover, not only Thai people, but the Asian Buddhists, such as Myanmar and Vietnamese, who stayed in Australia were happy as well.

The appreciation and happiness of Buddhist could be deemed as an important factor in establishing Buddhist temples in the country because, since the Lord Buddha era, survival of the Buddhism must rely upon the patron-

age of monks. Buddhist people have the duty to maintain religious propagation by supporting the monks to be in monkhood status, following the Buddhist disciplines.

During the period of the time that His Holiness travelled to propagate the religion in Australia, Thai people who knew the delighted news, they went to the temple to make merits and offer food to the group of Phra Dhammathut monks. The longer the day, the greater the faithfulness of Thai Buddhist people. It made people more united in action and moral spirit either physical exertion or financial support. This cooperativeness resulted in the complete establishment of Buddharangsee Stanmore Temple as the first Thai temple eventually.

It should be noted that, following the 6 October B.E.2519 crisis taking place in Thailand, Thai students in Australia had various reflecting feelings and emotions concerning the situation. His Holiness preached sermon to those Thai students to keep their mind in the harmony and realised in their duty which was studying and obtained the knowledge back to develop our home country as they first intended.

Moreover, members of Phra Dhammathut group, who travelled to do the Buddhism propagation at the time, had not only the knowledge in Buddhism, but they were also capable of preaching the Buddhist teaching. Therefore, there were many Buddhists coming to listen the sermon as well as consulting religious questions and life problems. Consequently, Buddharangsee Stanmore Temple became an important social centre of Thai people in Australia.

The period that His Holiness worked as Phra Dhammathut in Australia was the same time when His Majesty King Mahavajiralongkorn Bodindradebayavarangkun, when he was the Crown Prince of Thailand, went to study in military at Royal Military College, Duntroon in Canberra and stayed as the guardian of Thai people. Therefore, His Majesty the King continuously came to make merits and listen the sermon at Buddharangsee Stanmore Temple with his religious heart.

When Buddharangsee Stanmore Temple had been firmly established, it was the time that His Majesty King

Bhumibol Adulyadej had the royal command to appoint Somdet Phra Buddhakhosajarn (Vāsana Mahāthera) to be the Supreme Patriarch of Thailand (Somdet Phra Ariyavongsakatayana). Consequently, His Holiness returned to Thailand in order to serve his preceptor.

However, His Holiness has been still worried about the Buddhism propagation in the land of Australia where he has initiated to establish the Buddhism with Phra Dhammathut. Even though His Holiness has already returned to Thailand to serve his preceptor, he from time to time comes back to look after the propagation of Buddhism in Australia where possible.

After coming back to Thailand, His Holiness continuously worked both duty in religion's administration and serving his preceptor. Until B.E.2524, His Majesty King Bhumibol Adulyadej had the royal command to appoint him, Phra Phariyatakhawi, at the time, to the second rank of Phra Rachakhana in the name as Phra Ratchasarasuthi Sripariyattivarathorn Yatikhanisorn Bavornsangaram Khamavasi.

It was the second time that he has been promoted.

When he came back to Thailand, His Holiness continuously worked both duty in religion's administration and serving Somdet Phra Ariyavongsakatayana (Vāsana Mahāthera), particularly, in foreign affairs.

When His Holiness Somdet Phra Ariyavongsakatayana (Vāsana Mahāthera) travelled to carry out his duty abroad, he usually assigned 'Phra Maha Amborn', 'Phra Pariyattikawi', or 'Phra Ratchasarasuthi' to follow him as an interpreter, because of his good communication skills in English since Somdet Phra Ariyavongsagatayana (Vāsana Mahāthera) was not be appoint to be the Supreme Patriarch yet. In another part, about an operation of Rajabopit Temple, His Holiness accepted to teach the Buddhist monk's precepts for monk's in the temple since he was Phra Maha until now.

Apart from serving his preceptor, His Holiness also returned to give lectures at Mahamakut Royal College. Working in this institute offered him opportunities to be familiar with many high-ranking monks in

Dhammayutttikanikaya group, such as Somdet Phra Yanasangvara (Suvaḍḍhana Mahāthera), the Supreme Patriarch, of Bowonniwet Vihara Temple, Somdet Phra Yanavarodhom (Santaṅgkura Thera) of Debsirindrawas Temple Aside from experiences from working, knowledge inherited from those high-ranking monks was also useful when His Holiness have to work for religion's tasks in higher positions later.

It should be noted that some students of His Holiness at Mahamakut Royal College progressed in the monkhood life and were given royal priest's rank and were appointed to be the senior 'Phra Rachakhana' whereas some left the monkhood life and worked in the government sectors and stayed in high-ranking positions. No matter which path they chose, the seeds of Buddhist were already spread at the greatest extent.

As days go by, His Holiness accept duties for the religion more and more as the ecclesiastical peerages is higher, following the royal command of His Majesty Late King Bhumibol Adulyadej to promote him to higher

ranks to be 'Phra Debmedhaphorn' in B.E.2533, 'Phra Dhammedhaphorn' in B.E.2538, 'Phra Sasanasophon' in B.E.2543 and to be the priest's rank of Somdet Phra Rachakhana with the name Somdet Phra Maha Muniwong in B.E.2552. For example, he was a member of the Royal Pali exam's committee and member of the royal Dhamma exam's committee which those positions have duty to process the examination to test knowledge of the Buddhist teachings both in Pali and Thai which are the important examination and traditionally took place for long time. He was the Governor General of Ecclesiastical Regions 14-15 (Dhammayutttikanikaya group) which a position of monk's administrative that he received from his previous teachers in Rajabopit Temple. Besides, he also worked as the president of Ajahn Fan Ācāro foundation, a foundation that was established to be the memorial of Ajahn Fan Ācāro, a Vipassana teacher who gave the teaching for him and he pays the respect for long time.

Moreover, as a teacher, His Holiness also accepted to give the patronage to Wat Rajabopit School which is an

education institute that co-located with the temple since it was established in the time of Phra Chao Woravongtheo Phra Ong Chao Phra Arun-Nipakhunakorn acting as Somdet Phra Buddhajarn, the first Abbot of Rajjabopit Temple, and was under the patronage of the previous teachers of the temple in every era. For example, His Holiness pays attention to give the homily to students in any time that he went to the school. Furthermore, he is also strict in improving behavior and manners of students, in order to make student to be proper with being learned people who were trained and graduated from a good academy.

Regarding the patronage to Rajabopit students, His Holiness has good will on not only present students, but also school's alumni. In important occasions when the alumni return back to their school or the temple, such as 2nd March every year which marks the birthday of Somdet Phra Ariyavongsakatayana (Vāsana Mahāthera). All community including current students, old students and related people join together in order to make merits for the Late Supreme Patriarch, or the occasions of the Buddhist

important days, as well as, other festivals, for instance, New Year or Songkran day, His Holiness often exchanges greeting and asks Rajabopit alumni about their progress such as their higher education and academic performance. Moreover, he also heartens and gives preaching informally. This is considered as the best luck and moral support of those Rajabopit Alumni.

The magnificent obligations and behaviors of the Supreme Patriarch is too many to be written up.

he also kindly accepts indiscriminately. Some of those coming to offer foods to His Holiness are taxi drivers who buy just packaged foods from a market; some are wealthy people who arrange the exquisite foods in beautiful containers and to offer him. He accepts all equally and eats in order to respond those people's faith. He often sits at a plain table and does not have any food preferences. Rather, he always eats foods that are easily digested and not too spicy, following a doctor's advice.

Every day at 9 o'clock is the time for daily praying in the morning according to Rajabopit's regulation, he usually goes to the ordination hall and leads chanting in which he is extremely punctilious. He also emphasizes that monks in the temple are chanting correctly in the Pali style. If some monks pray in Pali not clearly, incorrectly, or discordantly, he would order the monks to stop praying, explains the reason and, then order to start praying again for unanimity of the monks.

After daily morning praying, he is usually invited to perform ceremonies in other places, such as praying in the

His Holiness Somdet Phra Ariyavongsakatayana (Ambara Mahāthera), the Supreme Patriarch of Thailand has been widely known as a senior monk who has a simple character following the Buddhist monk's discipline. Besides, he is very kind to all Buddhists indiscriminately.

The duties that His Holiness has been fulfilling since he was the Abbot of Rajabopit Temple are from morning until night.

In the morning, after waking up, if he does not have an appointment, he usually goes down from Arun House and walks around Rajabopit Temple. Apart from looking after the temple by duty as the Abbot, it is a chance to exercise as well.

When he returns to Arun House, a number of Buddhists are waiting outside his residence to offer foods as well as asks for his help in various matters. Even some people pay homage to him for fortune with just a set of flowers, incense and candle or a garland from a market,

merit making ceremonies. His Holiness does not choose to accept invitations from important persons or someone he is familiar with. Instead, he will accept to join ceremonies if he is available. Importantly, His Holiness always accepts and writes down the invitation by himself without secretary or any assistance. On the day that he does not have scheduled work, he will rest at Aruna House and read books.

When His Holiness going out, people who invite him have to pick him up from the temple because he does not have a car. However, if inviters miss the appointed time, he will not wait but order his student to call for a taxi. He likes taking a taxi, even when travelling to a hospital to seeing a doctor because he thinks there will not be a parking problem.

In the evening about 5.30 pm, he normally goes to the ordination hall again to lead monks and novices chanting. Afterwards, he will return to Arun House and give opportunity to the Buddhist to greet him again. In this period, it usually be the people that His Holiness is familiar

with come to pay homage to him and talk in various subjects, including presenting him about works of monk's organization and asking for his decisions in the role that he accepts to do the duty for the religion. He is always approachable in evening conversation as same as in the morning, and it sometimes continues until 9 - 10 pm.

Apart from welcoming visitors, he occasionally has to teach new monks having him as a preceptor following the monk's discipline. He sometimes has to welcome 'Upasampadāpekkha', persons who want him to officiate their ordination ceremony. He pays attention and take long time in teaching his 'Saddhivihārika' with the aim that they will progress in Dhamma all the time in monkhood life. For welcoming the persons who have a faith and ask for his giving the ordination, since he accepts to be his 'Upasampadāpekkha', he will give them 'Chaya', or their name in Pali, that will be used in ordination ceremonies. In giving the Pali name, it is resounded that he has mercy and pays attention in giving the name that sometime take many hours.

When he finishes all duties, he will pay homage to Rattana Tri (Three Jewels) and goes to bed in a small room in Aruna House which only has an area of 3x4 square meter.

He performs the duties for the religion by being simply as described every day.

Not long while ago, both worldly and dhamma virtue of His Holiness Somdet Phra Ariyavongsagatayana (Ambara Mahāthera), having collectively accumulated, has revealed eminently. This praise has been widespread not merely in Thailand but also in international countries. It is appeared that some foreigners have known of His Holiness with the highest respect and believe in him, evidenced by numerous postal letters sent from abroad to discuss about dhamma with His Holiness.

On 24 October B.E.2556 His Holiness Somdet Phra Yanasangvara (Suvaḍḍhana Mahāthera), the Late Supreme Patriarch of Bowonniwet Vihara Temple, the Chief of the Thai monk's organization, passed away, among grievance of the Buddhist people. It causes the position of the Supreme Patriarch vacant.

After the Royal cremation ceremony of the Late Supreme Patriarch finished, His Majesty King Maha Vajiralongkorn Bodindradebayavarangkun, the respectful

king, had the royal command to appoint Somdet Phra Maha Muniwong of Rajabopit Temple to be the Supreme Patriarch following laws and the ancient royal tradition,

On 12 February B.E.2560, His Majesty the King commanded to process the Supreme Patriarch's appointing ceremony in the ordination hall of Wat Phra Sri Rattana Satsadaram (Wat Phra Kaew) or the Temple of emerald Buddha, in The Grand Palace, among the Sangha and enormous Buddhists who assembled there to catch the royal glimpse, including, many people who watched live broadcast both in Thailand and the foreign countries.

On the day, His Majesty the King ordered royal scribe from Division of Royal Scribe and Royal Decoration. The Secretariat of the Cabinet read the Royal Command's announcement which appointed the Supreme Patriarch. Then, His Majesty sprinkled holy water from the Royal Taksinavata conch shell to the new Supreme Patriarch and gave the golden named plate, the royal stamp of the Supreme Patriarch, fan of rank, and Supreme Patriarch's decorations, among Mantra chanting, hitting victorious gong,

blowing conch shell, swinging Bandor-a small drum used in Brahmin ceremony, blowing trumpets and playing traditional music, following the royal tradition. Moreover, in the same time, monks from temple around the country assembled in their temples' ordination hall to pray, and chime the bell for celebration.

The most important thing was that the ceremony was process amidst the glorification by people across the Kingdom for this Royal Merit-Making.

The Supreme Patriarch has already hold the position of the Chief of Thai monks.

Long Live the Supreme Patriarch of Thailand.

บันทึก

บันทึก

บันทึก..

สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ
สุขุมธรรมวิธานธำรง สกลมหาสงฆปริณายก
ตรีปิฎกธราจารย อัมพราภิธานสังฆวิสุต
ปาพจนุตตมสาสนโสภณ กิตตินิรมลคุรุฐานียบัณฑิต
วชิราลงกรณนริศรปสันนาภิสิตประกาศ วิสารทนาถธรรมทูตาภิวุฒ
ทศมินทรสมมุติปฐมสกลคณาธิเบศร ปวิธเนตโยภาสวาสนวงศวิวัฒ
พุทธบริษัทคารวสถาน วิบูลสีลสมาจารวัตรวิปัสสนสุนทร
ชินวรมหามุนีวงศานุศิษฏ บวรธรรมบพิตร
สมเด็จพระสังฆราช

ทรงเจริญพระชนมายุ ๙๓ พรรษา
๒๖ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๕๖๓